

موارد مهم ادعاهای قراردادی بیمانکاران:

مقدمه:

✓ قراردادهای اجرایی معمولاً در حین اجرا و انجام عملیات، با توجه به خطا در طرح اولیه، اشتباه در تهیه و تنظیم اسناد مناقصه، شرایط پیش بینی نشده و نیاز به تطبیق با شرایط اجرایی جدید، به اصلاح یا صدور متمم احتیاج پیدا می کنند. اگر درباره محدوده کارهای جدید و هزینه های آن و سایر شرایط بین طرفین توافق حاصل شود و الحاقیه لازم امضا و مبادله شود، مشکل بخصوصی بروز نخواهد کرد. ولی اگر بین طرفین در باره هر یک از عوامل موثر در تغییرات قراردادی توافق به وجود نیاید و اختلاف وجود داشته باشد، آنگاه این اختلاف مبنای طرح ادعا و خواسته از جانب مناقصه گران یا بیمانکاران می شود.

✓ در اغلب موارد، طرح ادعاهای بیمانکاران در سطوح بالاتر شرکت کارفرما یعنی هیئت مدیره، مطرح و راه حل های مقتضی ارائه می شود، ولی اگر این ادعاها در سطوح بالای مدیریتی شرکت به نتیجه نرسد، بالاچار طرف مدعی را به سمت مراجع قانونی و قضایی سوق خواهد داد.

تعریف ادعا یا خواسته :

✓ ادعا یا خواسته را می توان به شرح زیر تعریف کرد:

"درخواست کتبی یا لضمم مدارک قراردادی است، درباره جبران مالی، زمانی، یا تحقق سایر شرایط که از نظر قراردادی، موجب اختلاف درخواست کننده و طرف قرارداد با کارفرما است."

موارد ادعای قراردادی بیمانکاران:

✓ ادعاهای قراردادی بیمانکاران، موارد مختلفی دارد که به چند نمونه مهم و معمول آن اشاره می شود تا بیمانکاران و کارفرمایان، شناخت بیشتری پیدا کرده و در اسناد مناقصه و قراردادهای، روش ها و راههای کاهش رویداد های مشکل ساز در اجرای پروژه را پیش بینی کنند.

اشتباهات در اسناد و پیشنهاد مناقصه:

✓ وقوع اشتباهات در تهیه و تنظیم اسناد و همچنین پیشنهاد مناقصه یک موضوع نسبتاً عادی است. اشتباه و خطا می تواند به شکلهای مختلف روی دهد. اشتباهات معمول، شامل مواردی مانند خطای محاسباتی یا نوشتاری، محذوف شدن بعضی ردیف ها، فرضیات اشتباه، درک متفاوت یا نادرست از مفاهیم و مطالب یا تفسیر دوگانه است.

✓ سایر انواع خطاها مربوط به دیدگاه بیمانکار در تنظیم و ارائه پیشنهاد مناقصه است. این اشتباهات شامل برآورد همراه با خطا در باره مدت انجام پروژه یا نیروی انسانی یا مواد و مصالح و تجهیزات می شود.

✓ اشتباهات به دلیل صرفنهادیده گرفتن حقایق یا موارد قانونی یا نیازهای اصلی قرارداد، در حالت عادی ممری برای خلاصی از عواقب قانونی نخواهد بود. در مواردی که حبله، اغفال، غبن فاحش اتفاق افتاده باشد، خلاصی از عواقب چنین اشتباهاتی در اکثر کشورها، بسیار دشوار است.

✓ در اغلب موارد، فرار از عواقب اشتباه در ارائه پیشنهاد مناقصه، تقریباً غیر ممکن است. در بعضی موارد ممکن است پیمانکاری که اشتباه فاحش کرده است درخواست تجدید مناقصه کند که از دیدگاه قانونی پذیرفته نخواهد شد. ولی در صورتی که کارفرما یا صاحب کار به این امر رضایت دهد، شاید برای پیمانکار راهی برای جبران خطا باز شود.

✓ به محض اینکه اشتباه در مناقصه مشخص شد، از دیدگاه پیمانکاری بایستی فوری این اشتباه به کارفرما به هر وسیله ممکن اطلاع داده و درخواست شود که مناقصه تجدید و ضمانتنامه شرکت در مناقصه باطل شود.

✓ در محاکم دلاوری یا دادگستری، بی‌اطلاعی طرفین از مفاد اسناد مناقصه (آگاهی نداشتن از بعضی حقایق) موجب خلاصی از تعهدات قراردادی نخواهد بود. بی‌اطلاعی طرفین از حقایق، معادل اشتباه طرفین در باره اسناد مناقصه در نظر گرفته نمی‌شود.

✓ کارفرماها و صاحب کاران عمومی یا خصوصی، برای اطمینان از انجام معامله یا قبول تعهد از جانب پیمانکاران بعد از تعیین برنده مناقصه، معمولاً ودیعه‌گذاری تضمین شرکت در مناقصه را پیش‌بینی می‌کنند. این تضمین می‌تواند سفته یا امضای صاحبان امضای مجاز با مهر شرکت، وجه نقد، ضمانتنامه بانکی و چک شرکت پیشنهاد دهنده باشد.

✓ مبلغ تضمین شرکت در مناقصه بر حسب درصدی از برآورد هزینه اجرای کار یا مبلغ معامله تعیین می‌شود، ولی بهتر است در اسناد مناقصه مبلغ تضمین به صورت یک مبلغ ثابت قید شود.

✓ در ارائه تضمین شرکت در مناقصه نیز گاهی اشتباهاتی بروز می‌نماید که ممکن است در پاره‌ای موارد به ضرر پیشنهاد دهنده تمام شود. اشکالات تضمین شرکت در مناقصه می‌تواند یکی یا چند مورد از موارد زیر باشد:

- مبلغ تضمین مطابق درخواست کارفرما نباشد.
- مدت اعتبار تضمین با اسناد مناقصه تطبیق نداشته باشد.
- نام کارفرما / مناقصه‌گذار در برگه تضمین به صورت صحیح درج نشده باشد.
- تضمین مطابق فرم اسناد مناقصه تهیه نشده باشد.
- عنوان یا شماره مناقصه به صورت دقیق درج نشود.
- تضمین برای مدتی که در اسناد پیش‌بینی شده، قابل تمدید نباشد.
- تضمین مشروط باشد.
- صادر کننده تضمین مورد تأیید نباشد.
- نام یک طرف اشتباهی قید شود (مثلاً نام مشاور یا مدیر طرح توزیع کننده اسناد، به جای کارفرما/خریدار اصلی).

✓ با توجه به اینکه پاکت حاوی تضمین شرکت در مناقصه، اولین پاکتی است که در گشایش پاکت‌های مناقصه باز می‌شود، بنابراین اشکالات تضمین در همان جلسه اول مناقصه مشخص خواهد شد و اگر نماینده پیشنهاد دهنده در جلسه حضور داشته باشد، معمولاً اشکال به وی تذکر داده می‌شود تا در مهلت مشخصی اشکال را برطرف کند. بعضی کارفرماها نقص در تضمین را نمی‌پذیرند و کل پیشنهاد را رد می‌کنند. برای پیشگیری از این اتفاق لازم است اسناد مناقصه به دقت مطالعه و بررسی و تضمین مناقصه با دقت لازم تهیه شود.

✓ چون تضمین شرکت در مناقصه این امکان و اختیار را به کارفرما/صاحب کار می‌دهد که در صورت نپذیرفتن پیشنهاد دهنده برای انجام معامله یا عقد قرارداد و یا ودیعه نگذاشتن برای ضمانتنامه انجام تعهدات قرارداد، تضمین شرکت در

مناقضه را به نفع خود ضبط کند، بنابراین در باره صحت و کامل بودن متن و اعتبار تضمین شرکت در مناقضه، دقت و توجه به کار می برند.

تغییر شرایط کارگاهی:

✓ ادعا در باره تغییر در شرایط کارگاهی بعد از عقد قرارداد یکی از ادعاهای معمول است و این تغییرات ممکن است در زمان آزمایش خاک و حفز گمانه ها، خاکبرداری، تسطیح و یا احداث ساختمانها و تاسیسات به وجود آید. تغییر شرایط در کارگاه، موجب افزایش در هزینه اجرا، بروز تاخیر غیر قابل پیش بینی، لزوم به کارگیری شیوه‌های پیچیده فنی و در نهایت اختلال در بهره برداری عادی پروژه شود.

✓ اگر در شرایط مناقضه یا قبل از عقد قرارداد شرط شده باشد که پیمانکار بایستی از محل کار بازدید کند سپس پیشنهاد خود را ارائه دهد، آنگاه، طرح ادعا از جانب پیمانکار در مورد شرایط کارگاه بسیار دشوار خواهد بود.

✓ در بعضی قراردادهای اجرایی تاکید می شود که اطلاعات موجود در باره محل اجرا یا کارگاه را کارفرما تهیه کرده و ارائه داده است، بنابراین مسئولیت صحت و دقت آن هم با کارفرما است. در این حالت در صورتی که پیمانکار در زمان اجرا با شرایطی متفاوت با اطلاعات منضم به قرارداد روبه‌رو شود، می تواند ادعا و درخواست هزینه های اضافی را مطرح کند.

✓ در بعضی موارد هزینه هایی که پیمانکار بابت آماده سازی کارگاه برای اجرای عملیات می بردزد، سنگین و قابل ملاحظه است بنابراین لازم است در هنگام برگزاری مناقضه و ارائه پیشنهاد قیمت یا عقد قرارداد به این موضوع توجه ویژه شود. به طور مثال اگر اجرای عملیات ساختمانی نیاز به شمع کوبی در محیط کارگاه داشته باشد، یا خاکبرداری در محیط دز و سنگی بایستی انجام شود که قبلا اطلاعات آن را پیمانکار دریافت نکرده یا اطلاعات ناقص به وی داده شده است، آنگاه این امر موضوع اساسی برای طرح ادعا از جانب پیمانکار خواهد شد.

✓ در صورتی که شرایط محیطی کارگاه به صورت کامل به اطلاع پیمانکار نرسیده یا به نحوی از دید وی پنهان مانده باشد، در این حالت ممکن است پنهان کاری موجب طرح ادعا از جانب پیمانکار، حتی در نادگاه شود.

تاخیرات:

✓ تاخیرات کارفرما در تخصیص منابع، ارائه مدارک، صدور تأییدات و مصوبات و اجرای تعهدات قراردادی یکی از موارد مهم و کارساز برای ادعاهای پیمانکاران است و پیمانکاران با جمع آوری مدارک و مستندسازی، در موارد مختلف ادعاهایی متفاوتی مطرح می کنند که در بسیاری موارد منجر به دریافت خسارات مالی و یا شیوه های دیگر جبران مالی و غیر مالی می شود. این تاخیرات که محتمل است از جانب کارفرما روی دهد و در نتیجه موجب قبول ادعای پیمانکاران شده و باعث محکومیت کارفرماها می شود، به شرح زیر هستند:

- تاخیر در تحویل کارگاه یا محل اجرا، تعلیق کار، تاخیر در ارائه و تحویل اسناد و مدارک، تاخیر در پرداخت پیش پرداخت، تاخیر بدون جبران مالی (فقط مدت قرارداد تمدید می شود)، تاخیر در گشایش اعتبار اسنادی، تاخیر در ترخیص کالا و تجهیزات از گمرک، ناکارایی و اختلال در کار، تاخیر در پرداخت صورت وضعیتها، تاخیر در صدور تأییدیه یا صورت مجلس تحویل موقت و یا قطعی.

- چون بحث تأخیر های مجاز و غیرمجاز در قراردادهای از اهمیت زیادی برخوردار است، هم پیمانکار و هم کارفرما بایستی تلاش کنند که برای کلیه موارد، مستندات لازم و کافی را فراهم کنند تا در مواقع لزوم بتوانند از خواسته های خود دفاع کنند.

تسریع در کار:

✓ یکی دیگر از مواردی که موجب ادعای پیمانکاران می شود، دستور یا درخواست تسریع در اجرای عملیات پروژه است. چون تسریع پیش بینی نشده در اجرای کارها موجب تحمیل هزینه اضافی به پیمانکاران می شود، بنابراین این موضوع نیز یکی از مباحث ادعا است. در اجرای بعضی پروژهها به دلایل خاصی تسریع در اجرای کار ضرورت پیدا می کند و معمولاً کارفرما از پیمانکار می خواهد که تسریع لازم در زمان بندی اجرای کار را اعمال کند. همین موضوع می تواند مبنای طرح ادعا شود.

دستورات تغییر و انجام کارهای اضافی:

✓ از موارد اجتناب ناپذیر اجرای پروژهها، اعمال تغییرات در مشخصات فنی و دستور تغییر در اجرای کارها به دلایل مختلف است. از جمله این نوع تغییرات الزامی که در حین اجرای قرارداد، احتمالاً موجب طرح ادعا از جانب پیمانکاران خواهد شد، موارد زیر هستند:

- تغییرات دستوری طبق نظر کارفرما، تغییرات به دلایل اجرایی و گریز ناپذیر، اشکال یا نقص در مشخصات فنی و برنامه ها، ابهام در مشخصات فنی، تغییر در عملیات اجرایی به دلیل عدم امکان اجرای یک کار خاص، نبود شفافیت در تصمیمات و اقدامات اجرایی قبلی، یا در جریان کارفرما، هر یک از موارد پیش گفته یا عللی مشابه آن ممکن موجب و علت طرح ادعا از طرف پیمانکار شود.
- این موارد ادعا غیر از اختیار کارهای اضافی است که در قالب قانون (اختیار کارفرما در کاهش و یا افزایش ۲۵ درصد مبلغ قرارداد) و با توافقات قراردادی به پیمانکار ابلاغ می شود.

شرایط فیزیکی نامناسب:

✓ در طول اجرای پروژه در بعضی موارد شرایطی به وجود می آید که پیشرفت پروژه را دچار وقفه یا توقف می کند. در این حالت اگر زمان وقفه یا توقف برای کل کار یا بخشی از آن باشد، این امر برای پیمانکار هزینه اضافی و پیش بینی نشده ایجاد می کند. علت توقف کار ممکن است شرایط پیش بینی نشده و خارج از اختیار پیمانکار - مانند قطع برق و یا سوخت به مدت طولانی و یا تداوم شرایط خاص و نامناسب جوی - باشد که در برنامه زمان بندی پروژه قابل پیش بینی نباشد.

تغییرات جهشی و ناگهانی قیمت مواد و مصالح و سایر منابع:

✓ در سال های اخیر قیمت بعضی مواد و مصالح، به علل مرتبط با شرایط اقتصادی و سیاسی جهانی و یا به علت شرایط اقتصادی داخلی، افزایش و جهش ناگهانی پیدا کرده است. (به طور مثال: قیمت مس، آهن آلات، سیمان). نظر به

اینکه در بعضی موارد بین ارائه پیشنهاد مناقصه به کارفرما، تا عقد قرارداد و اجرای پروژه فاصله طولانی به وجود می آید و اگر در این فاصله قیمت مواد، مصالح و کالاهای مورد نیاز پروژه، تغییرات شدید کند یا تغییر تعرفه گمرکی کالا های وارداتی که قابل پیش بینی نباشد، این موارد موجب طرح ادعای ضرر و زیان از جانب پیمانکاران می شود.

حفظ و گردآوری مدارک برای طرح یا پاسخگویی به ادعا:

✓ برای بیگیری مسائل و مطالب قراردادی لازم است یک مجموعه از مدارک در ابعاد و اندازه مناسب یا به شکلی قابل بازبانی نگهداری و حفظ شود. نگهداری منظم و منسجم مدارک قراردادی و پروژه به کاربرد بموقع آنها و طرح ادعا یا پاسخگویی به ادعاها، کمک فراوانی خواهد کرد.

✓ اینگونه مدارک باید اسناد قابل اعتماد و دقیقی در مورد رویداد واقعی که در حین کار اتفاق افتاده است، باشند. مدارکی که در زمانهای بعد از اجرای پروژه مورد نیاز هستند و باید نگهداری شوند، شامل: اسناد مناقصه، مکاتبات (بخصوص نامه های مربوط به تغییر کار)، رویدادهای موثر بر زمانبندی (گزارشهای وضعیت آب و هوا، تحویل مدارک و مواد و مصالح همراه با تاخیر، مسائل مربوط به وضعیت ظاهری و کیفی تجهیزات)، ابلایقه ها و دستورات تغییر کار (شامل درخواست برای اجرای دستورات تغییری که تأیید نشده است)، یاد داشتهای روزانه در باره انجام کار، گزارشهای هفتگی یا ماهانه، مدارک زمان بندی (سی پی ام و نمودار میله ای، انواع دیگر)، صورتجلسات درباره جلسات کاری (تور یا سایر ابزار ضبط صدا مستندات خوبی برای یادداشتها و صورتجلسات است)، مستندات هزینه (صورت حسابها، صورت وضعیتها، فاکتور ها و مدارک کارکرد ساعتی نیروی کار)، درخواستهای پرداخت وجه، چک های باطل و پرداخت نشده، صورتجلسهای تحویل کالا و تجهیزات، رسید انبارها، پروانه سبز گمرکی، اسناد هزینه های ترخیص مواد و تجهیزات، اسناد و هزینههای حمل و تخلیه، نقشههای طراحی و کارگاهی صورتجلسات کارگاهی، گزارشهای کاربرد تجهیزات، هزینه های کار و سایر گزارشهای حسابداری و مالی.

✓ مهمترین قسمت مدیریت ادعا، گردآوری و نگهداری مدارک مناسب است. ولی اغلب افراد این حقیقت را درک نمی کنند که افراد دیگری، در آینده بایستی این مدارک را بخوانند و سعی کنند تصویر کلی از پروژه به ذهن آورند و بفهمند که واقعا در پروژه چه روی داده است؟ چه زمانی این اتفاق افتاده است؟ چه کسی ناظر این رویداد بوده است؟ و توضیح دهد که چرا این اتفاق روی داده است. فقدان مدارک می تواند مشکل مهمی به وجود آورد، چون از این مدارک می توان متوجه شد که موضوع مورد ادعا به چه دلایلی و در چه زمانی روی داده است.

✓ مستندات گردآوری شده همزمان با اجرای پروژه نیز اهمیت دارد، زیرا به منظور ارائه مدارک به مرجع رسیدگی یا دادگاه، مستندات پشتیبان مدارک اصلی بایستی تهیه شود و مستندات بایستی به نحوی شد که نشان دهنده فعالیتها و مدارک صحیح فنی، مالی و بازرگانی در دوره انجام کار باشد. اگر این حقایق را نتوان اثبات کرد مدارک ارائه شده به عنوان شاهد مدعا ارزش کمی خواهند داشت.

✓ به هر حال بحث عقد قرارداد و طرح ادعای بعد از بروز مشکل در حین اجرای پروژه، مانند بحث پیشگیری و درمان بیماری است. به عبارت دیگر به همان ترتیب که پیشگیری از درمان ارزاتر و راحت تر است، دقت در تهیه و تنظیم پیشنهاد مناقصه و بررسی و مطالعه لازم در هنگام عقد قرارداد، در حفظ منافع و حقوق پیمانکار یا کارفرما، بسیار مؤثرتر از طرح ادعا بعد از عقد قرارداد است. بنابراین از ابتدای کار بایستی به مراحل بعدی و پایان کار فکر کرد.

دستور العمل اجرائی مضاربه:

- ماده ۱: مضاربه قراردادی است که به موجب آن یکی از طرفین (مالک) عهده دار تأمین سرمایه (نقدی) می‌گردد با قید اینکه طرف دیگر (عامل) با آن تجارت کرده و در سود حاصله هر دو طرف شریک باشند.
- ماده ۲: بانک‌ها می‌توانند بمنظور ایجاد تسهیلات لازم جهت گسترش امور بازرگانی به عنوان مالک، سرمایه نقدی (منابع) لازم را در اختیار عامل اعم از شخص حقیقی یا حقوقی قرار دهند.
- تبصره ۱: بانک‌ها مکلفند در اعطای تسهیلات مضاربه به تعاونیهای قانونی اولویت دهند.
- تبصره ۲: سرمایه نقدی مضاربه ممکن است توسط یک یا چند بانک تأمین شود.
- ماده ۳: بانک‌ها در امور واردات مجاز به مضاربه با بخش خصوصی نمی‌باشند.
- ماده ۴: بانک‌ها می‌توانند سرمایه نقدی (منابع) مضاربه را یکجا یا بر حسب نیاز به تدریج در اختیار عامل قرار دهند.
- ماده ۵: بانک‌ها موظفند قبل از انعقاد قرار داد مضاربه، عملیات موضوع مضاربه را در حد نیاز بررسی و اطمینان حاصل نمایند که اصل سرمایه و سود مورد انتظار در طول مدت مضاربه قابل برگشت است.
- ماده ۶: کار لازم برای اجرای عملیات مضاربه باید طبق قرار داد مربوط تماماً توسط عامل انجام شود.
- ماده ۷: هزینه های قابل قبول مضاربه عبارتند از:

الف) قیمت خرید کالا

ب) بیمه و حق ثبت سفارش

پ) حمل و نقل

ت) انبارداری

ث) حقوق گمرکی و سود بازرگانی

ج) هزینه بانکی

چ) هزینه های بسته بندی

- ماده ۸: سایر هزینه های متعلقه به معامله یا معاملات موضوع مضاربه با مصالحه طرفین به عهده عامل خواهد بود.
- ماده ۹: مدت قرارداد مضاربه حداکثر یکسال می‌باشد. در موارد استثنائی مدت مذکور با اجازه بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران قابل افزایش خواهد بود.
- ماده ۱۰: بانک‌ها مکلفند بر مصرف سرمایه نقدی (منابع) و برگشت آن و همچنین بر عملیات اجرائی مضاربه نظارت لازم و کافی به عمل آورند.
- تبصره ۵: حساب عملیات بانکی ناشی از اجرای معاملات مضاربه، نزد بانک تأمین کننده سرمایه متمرکز خواهد شد. در صورتی که سرمایه نقدی توسط چند بانک تأمین شده باشد حساب عملیات بانکی مذکور نزد یک بانک به انتخاب بانک‌های تأمین کننده سرمایه متمرکز خواهد شد.
- ماده ۱۱: بانک‌ها می‌توانند برای حصول اطمینان از انجام عمل مضاربه و حسن اجرای قرارداد، از عامل طبق قرار داد مربوطه، تأمین کافی اخذ نمایند.

ماده ۱۲: بانک‌ها موظفند برای جبران خسارت وارده بر اصل سرمایه ضمن عقد صلح موضوع ماده ۸ این دستور العمل از عامل تمهید کافی اخذ نمایند.

ماده ۱۳: حداقل یا حداکثر نسبت سهم سود بین بانک و عامل توسط شورای پول و اعتبار تعیین خواهد شد.

ماده ۱۴: حداقل نرخ سود مورد انتظار (بیش بینی شده) در مورد معاملات موضوع مضاربه نسبت به سرمایه بابت سهم بانک توسط شورای پول و اعتبار تعیین می‌گردد.

ماده ۱۵: بانک‌ها ترتیبی اتخاذ خواهند نمود تا عنداللزوم اموال موضوع معاملات مضاربه و یا وثائق آن در طول مدت اجرای قرار داد مضاربه حداقل به میزان مانده سرمایه بانک به نفع بانک بیمه شود.

ماده ۱۶: بانک‌ها مکلفند در قرارداد مضاربه قید نمایند که قرارداد مذکور براساس توافق طرفین در حکم اسناد لازم‌الاجراء و تابع آئین نامه اجرائی اسناد رسمی می باشد.

تبصره: معاملاتی که طبق قوانین و مقررات موضوعه در مورد وثائق دریافتی باید در دفاتر اسناد رسمی انجام شوند کماکان طبق تشریفات مربوط انجام خواهد شد.

این دستورالعمل مشتمل بر ۱۶ ماده و چهار تبصره در یانصد و بیست و پنجمین جلسه شورای پول و اعتبار مورخ ۱۳۶۲/۱/۱۹ به تصویب رسید.

دستور العمل اجرایی مشارکت مدنی:

ماده ۱: مشارکت مدنی عبارت است از درآمیختن سهم‌الشرکه نقدی و یا غیر نقدی متعلق به اشخاص حقیقی و یا حقوقی متعدد، به نحو مشاع، به منظور انتفاع. طبق قرارداد.

ماده ۲: مشارکت مدنی توسط بانک‌ها به منظور ایجاد تسهیلات لازم برای فعالیت‌های تولیدی، بازرگانی و خدماتی صورت خواهد گرفت.

تبصره: موضوع مشارکت باید مشخص باشد.

ماده ۳: شرکت مدنی در صورتی تشکیل و تحقق خواهد یافت که شرکا طبق قرارداد سهم‌الشرکه نقدی خود را به حساب مخصوص که در بانک برای شرکت افتتاح می‌گردد واریز نمایند و در صورتی که تمام یا قسمتی از سهم‌الشرکه غیر نقدی باشد طبق مقررات مشارکت مدنی این سهم‌الشرکه، به مدیر یا مدیران شرکت تحویل گردد.

تبصره: پرداخت سهم‌الشرکه شرکا در مشارکت مدنی می‌تواند طبق قرارداد همزمان توسط شرکا نسبت به سهم‌الشرکه خود به دفعات صورت گیرد.

ماده ۴: مشارکت مدنی پس از اتمام موضوع شرکت تسویه و مرتفع می‌شود.

ماده ۵: بانک‌ها موظفند قبل از میادرت به انعقاد قرارداد مشارکت مدنی عملیات موضوع مشارکت را بررسی و اطمینان حاصل نمایند که اصل مال‌الشرکه و سود مورد انتظار ناشی از مشارکت مدنی در طول مدت قرارداد قابل برگشت و مشارکت قابل تسویه باشد.

ماده ۶: بانک‌ها مکلفند در قرارداد مشارکت مدنی تصریح نمایند که مدیر یا مدیران شرکت‌های مدنی که طبق این مقررات تشکیل می‌شوند بیش از مال‌الشرکه واریز شده به حساب و یا تحویل شده به مدیر یا مدیران شرکت مجاز به انجام معامله و قبول تعهدات مالی نمی‌باشند.

ماده ۷: بانک‌ها مکلفند در قرارداد مشارکت مدنی نحوه تصفیه مشارکت را قید نمایند.

ماده ۸: حداقل سود (بازده) مورد انتظار در مورد معامله و یا معاملات موضوع شرکت‌های مدنی که طبق این مقررات تشکیل می‌شود، توسط شورای بول و اختیار تعیین خواهد شد.

ماده ۹: حداقل و یا حداکثر نسبت سهم سود بانک‌ها در عملیات مشارکت مدنی توسط شورای بول و اختیار تعیین خواهد شد.

ماده ۱۰: بانک‌ها در صورتی مجاز به مشارکت مدنی می‌باشند که موضوع این قبیل مشارکت‌ها حداقل ظرف یکسال خاتمه پذیرفته و ظرف همین مدت قابل تصفیه باشد.

تبصره ۱: در مواردی که مشارکت مدنی برای امور تولیدی، صنعتی، معدنی، کشاورزی احداث مسکن، و ساختمان و همچنین برای امور طرح‌های جدید خدماتی صورت می‌پذیرد حداکثر مدت ۳ سال تعیین می‌گردد. در موارد استثنائی بانک مرکزی می‌تواند مدت مذکور را افزایش دهد.

تبصره ۲: فروش اقساطی سهم‌الشرکه بانک‌ها در شرکت‌های مدنی موضوع تبصره یک از زمان خاتمه قرارداد مجاز می‌باشد.

ماده ۱۱: اداره امور شرکت مدنی، طبق قرارداد، بر عهده بانک (بانک‌ها) و یا شرکا دیگر خواهد بود.

ماده ۱۲: حداکثر مشارکت بانک، در هر شرکت مدنی ۸۰٪ کل سرمایه هر شرکت مدنی تعیین می‌گردد.

ماده ۱۳: بانک‌ها موظفند بر حسن اجرای قراردادهای منعقدۀ موضوع مشارکت مدنی تا خاتمه موضوع شرکت و یا تصفیه حساب، نظارت لازم و کافی به عمل آورند.

تبصره ۵: عملیات بانکی ناشی از معاملات موضوع مشارکت مدنی در بانک طرف قرارداد متمرکز خواهد شد. در صورتی که طرف قرارداد بیش از یک بانک باشد عملیات بانکی موصوف نزد یکی از بانک‌های شریک به انتخاب بانک‌های ذیربط متمرکز می‌گردد.

ماده ۱۴: بانک‌ها می‌توانند جهت حصول اطمینان از حسن اجرای قرارداد مشارکت مدنی خود از طرف مقابل در قرارداد تامین کافی اخذ نمایند.

ماده ۱۵: بانک‌ها ترتیبی اتخاذ خواهند نمود تا عنداللزوم به تشخیص بانک اموال مشارکت مدنی در طول مدت مشارکت بیمه شود.

این دستورالعمل مشتمل بر ۱۵ ماده و ۵ تبصره در پانصد و بیست و پنجمین جلسه شورای پول و اعتبار مورخ ۱۳۶۳/۱/۱۹ به تصویب رسیده است.

دستورالعمل اجرایی جعاله:

- ماده ۱: منظور از جعاله در این دستورالعمل عبارت است از التزام شخص (جاعل) یا (کارفرما) به ادای مبلغ یا اجرت معلوم (جمل) در مقابل انجام عمل معین، "طبق قرارداد" طرفی که عمل را انجام می‌دهد "عامل" یا "پیمانکار" نامیده می‌شود.
- ماده ۲: بانک‌ها می‌توانند به منظور ایجاد تسهیلات لازم برای گسترش امور تولیدی، بازرگانی و خدماتی با تنظیم قرارداد به عنوان عامل یا عندالاجتضا به عنوان "جاعل" مبادرت به جعاله نمایند.
- ماده ۳: بانک‌ها موظفند، قبل از اقدام به انعقاد قرارداد، عملیات موضوع جعاله را در حد نیاز بررسی و از اجرای قرار داد و برگشت جمل اطمینان حاصل نمایند.
- تبصره: در صورتی که اعطای تسهیلات از طریق جعاله برای اجرای طرح‌های تولیدی و یا خدماتی صورت گیرد، بانک‌ها مکلفند طرح مورد قرار داد را از لحاظ فنی، مالی و اقتصادی (در حد نیاز بانک) بررسی و ارزیابی نمایند.
- ماده ۴: در مواردی که بانک، عامل جعاله می‌باشد باید در قرارداد جعاله، اختیار بانک برای واگذاری انجام قسمتی از عمل معین به غیر تحت جعاله ثانوی و یا هر عنوان دیگری قید شود. در صورت انعقاد قرارداد جعاله ثانوی، بانک مکلف است بر حسن اجرای قرار داد نظارت نماید.
- تبصره: در مواردی که بانک جاعل جعاله باشد عامل می‌تواند با موافقت بانک انجام قسمتی از کار را به دیگری واگذار نماید.
- ماده ۵: تدارک مقدمات و تهیه مواد و مصالح و سایر لوازم مورد نیاز برای انجام عمل می‌تواند طبق قرار داد برعهده جاعل و یا عامل باشد.
- ماده ۶: دریافت یا پرداخت قسمتی از مبلغ قرارداد جعاله به عنوان "پیش دریافت" و یا "پیش پرداخت" توسط بانک‌ها مجاز می‌باشد حداقل و یا حداکثر پیش دریافت و پیش پرداخت توسط شورای پول و اعتبار تعیین خواهد شد.
- ماده ۷: مدت انجام و تصفیه مطالبات ناشی از جعاله حداکثر دو سال تعیین می‌گردد.
- تبصره: مدت انجام جعاله در مورد طرح‌های تولیدی و خدماتی از شمول حکم این ماده مستثنی و به تشخیص هیئت مدیره هر بانک تعیین خواهد شد.
- ماده ۸: جمل دریافتی توسط بانک‌ها باید علاوه بر پوشش هزینه‌های انجام شده مربوط حاوی سود معین برای بانک باشد، حداکثر و یا حداقل میزان سود توسط شورای پول و اعتبار تعیین خواهد شد.
- ماده ۹: دریافت و یا پرداخت جمل، طبق قرارداد توسط بانک‌ها دفعتاً واحده و یا به دفعات با اقساط مساوی و یا غیر مساوی در سررسید و یا سررسیدهای معین بلامانع است.
- ماده ۱۰: بانک‌ها می‌توانند در مواردی که عامل هستند، جهت حصول اطمینان از انجام تعهدات جاعل ناشی از قرارداد جعاله تامین کافی اخذ نمایند.
- ماده ۱۱: بانک‌ها ترتیبی اتخاذ خواهند نمود تا عنداللزوم اموال موضوع عملیات ناشی از قرارداد جعاله بیمه شود.
- این دستورالعمل مشتمل بر یازده ماده و سه تبصره در پانصد و بیست و پنجمین جلسه مورخ ۶۳/۱/۱۹ شورای پول و اعتبار به تصویب رسید.

دستورالعمل اجرایی اجاره به شرط تملیک:

ماده ۱: اجاره به شرط تملیک عقد اجاره ایست که در آن شرط شود مستاجر در پایان مدت اجاره در صورت عمل به شرایط مندرج در قرارداد عین مستاجره را مالک گردد.

ماده ۲: بانک‌ها می‌توانند به منظور ایجاد تسهیلات لازم جهت گسترش امور خدماتی کشاورزی، صنعتی و معدنی و مسکن، به عنوان موجر، میادرت به معاملات اجاره به شرط تملیک بنمایند.

ماده ۳: بانک‌ها می‌توانند منحصراً بنا به درخواست کتبی و تعهد متقاضی مبنی بر انجام اجاره به شرط تملیک و استفاده خود، اموال منقول و غیرمنقول موضوع ماده ۲ را خریداری و به صورت اجاره به شرط تملیک در اختیار متقاضی قرار دهند.

ماده ۴: بانک‌ها می‌توانند به منظور ایجاد تسهیلات لازم جهت گسترش امر مسکن، واحدهای مسکونی ارزان قیمت را که مستقیماً و یا از طریق اعطای هر یک از انواع تسهیلات بانکی توسط آنها احداث شده باشد منحصراً بنا به درخواست کتبی و تعهد متقاضیان مبنی بر اجاره به شرط تملیک اینگونه واحدها، به صورت اجاره به شرط تملیک واگذار نمایند.

تبصره ۱: بانک‌ها مکلفند مباشرت مستاجر در استیفاء منافع از عین مستاجره موضوع این ماده، را مگر در موارد قهری و اضطراری، به تشخیص بانک، در قراردادهای منعقد قید نمایند.

تبصره ۲: شرایط اعطای تسهیلات به متقاضیان واحدهای مسکونی موضوع این ماده از قبیل پیش پرداخت و زمین دریافت آن، طول مدت اجاره و امثالهم توسط شورای پول و اعتبار تعیین خواهد شد.

تبصره ۳: ضوابط اعطای تسهیلات به متقاضیان واحدهای مسکونی موضوع این ماده از قبیل سطح زیر بنای واحد مسکونی، نوع مجوزهای لازم، توزیع جغرافیایی، حداکثر میزان تسهیلات و امثالهم با پیشنهاد وزارت مسکن و شهرسازی و تصویب شورای اقتصاد تعیین خواهد شد بانک‌ها مکلفند این ضوابط را که توسط بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران ابلاغ خواهد شد رعایت نمایند.

تبصره ۴: حداقل و یا حداکثر نرخ سود (سود بازده) مورد انتظار برای طرح‌های ساختمانی توسط شورای پول و اعتبار تعیین خواهد شد.

ماده ۵: درخواست کتبی و تعهد متقاضی (مستاجر) باید حاوی نکات زیر باشد:

الف) تعیین دقیق نوع مشخصات اموال این دستورالعمل.

ب) قبول مسئولیت انتخاب، تحویل، حمل و نصب اموال مذکور توسط متقاضی (مستاجر).

ماده ۶: بانک‌ها مکلفند در قرارداد اجاره به شرط تملیک ضمن سایر شرایط موارد ذیل را دقیقاً ملحوظ دارند:

الف) مکلف نمودن مستاجر به حفظ و نگهداری و کاربرد صحیح اموال مورد اجاره.

ب) شرط عدم واگذاری عین یا منافع عین مستاجره به اشخاص دیگر از طریق اجاره و یا تحت هر عنوان دیگر.

ج) پرداخت هرگونه هزینه تعمیرات حتی در مواردی که این تعمیرات اساسی و کلی باشد و همچنین هزینه‌های تکمیل و نظایر آن در طول مدت اجاره بدون حق مطالبه از موجر بر عهده مستاجر خواهد بود.

د) مستاجر حق تغییر محل، تغییر شکل و یا هر نوع تغییر دیگری در عین مستاجره را بدون موافقت قبلی بانک ندارد.

هـ) پرداخت کلیه مالیات‌ها و عوارض متعلقه به عین مستاجره، بدون حق مطالبه از موجر، بر عهده مستاجر خواهد بود.

و) حق بازرسی و بازدید از عین مستاجره برای موجر در طول مدت اجاره به منظور اعمال نظارت لازم و کافی.

ماده ۷: خرید اموالی که به تشخیص بانک مصرف انحصاری و یا محدود داشته و یا بر اثر نصب و بهره‌برداری، استفاده مجدد آن مقرون به صرفه نباشد به منظور اجاره به شرط تملیک ممنوع است، مگر آنکه بانک تأمین اضافی لازم در این خصوص از مستاجر اخذ نموده باشد.

ماده ۸: مدت اجاره به شرط تملیک نباید از طول عمر مفید اموال موضوع ماده ۳ تجاوز نماید. مبداء محاسبه طول عمر مفید، تاریخ شروع بهره‌برداری به تشخیص بانک خواهد بود.

تبصره ۱: معاملات اجاره به شرط تملیک اموالی که طول عمر مفید آنها کمتر از دو سال باشد برای بانک‌ها ممنوع است.

تبصره ۲: طول عمر مفید انواع اموال مورد اجاره به شرط تملیک به شرح جدول طول عمر مفید موضوع ماده ۲ دستور العمل معاملات فروش اقساطی وسائل، ماشین آلات و تأسیسات می‌باشد.

ماده ۹: میزان مال الاجاره در مورد اموال خریداری و یا واحدهای مسکونی موضوع ماده ۴ که به اجاره به شرط تملیک واگذار می‌شوند با در نظر گرفتن قیمت تمام شده و سود بانک تعیین می‌گردد.

تبصره ۱: در احتساب سود، مبلغ پیش دریافت موضوع ماده ۱۱ از قیمت تمام شده کسر خواهد شد.

تبصره ۲: حداقل و حداکثر نرخ سود به تصویب شورای پول و اعتبار خواهد رسید.

ماده ۱۰: دریافت مال الاجاره توسط بانک‌ها به اقساط مساوی و یا غیرمساوی در سررسیدهای معین مجاز می‌باشد.

ماده ۱۱: بانک‌ها مکلفند قبل از انعقاد قرار داد حداقل ۲۰ درصد قیمت تمام شده اموالی را که به صورت اجاره به شرط تملیک واگذار می‌کنند بابت قسمتی از مال الاجاره برای طول مدت اجاره "پیش دریافت" نمایند.

ماده ۱۲: بانک‌ها مکلفند در قرارداد اجاره به شرط تملیک شرط نمایند که در پایان مدت اجاره و پس از پرداخت آخرین قسط مال الاجاره، در صورتی که کلیه تعهدات مستاجر طبق قرارداد انجام شده باشد، عین مستاجره در ملکیت مستاجر در آید.

تبصره: در صورتی که مستاجر قبل از پایان مدت اجاره مبادرت به پرداخت و تسویه کامل باقیمانده مال الاجاره بنماید، بانک‌ها مجاز می‌باشند که علاوه بر اعطای تخفیف لازم در مبلغ مال الاجاره باقیمانده به مستاجر، عین مستاجر را طبق قرار داد به مستاجر انتقال دهند. در هر صورت شرایط انتقال عین مستاجر قبل از پایان مدت اجاره باید در قرارداد ذکر شده باشد.

ماده ۱۳: بانک‌ها می‌توانند به منظور انجام تشریفات مربوط به پرداخت مالیات‌ها و عوارض تحصیل مجوز و پروانه‌های لازم و امور مشابه برای استفاده از اموال مورد اجاره به شرط تملیک به مستاجر وکالت و یا نمایندگی لازم بدهند. در هر حال کلیه وجوه پرداختی و هزینه‌های مربوط در این مورد بدون حق مطالبه از موجر، بر عهده مستاجر می‌باشد.

ماده ۱۴: بانک‌ها مکلفند ترتیبی اتخاذ نمایند که اموال موضوع این دستور العمل همه ساله تا پایان مدت اجاره به شرط تملیک به نفع بانک بیمه شود.

ماده ۱۵: بانک‌ها عنداللزوم می‌توانند به منظور حسن اجرای قرار داد اجاره به شرط تملیک از مستاجر تأمین کافی اخذ نمایند.

ماده ۱۶: بانک‌ها مکلفند موارد فسخ و نحوه تصفیه حساب را صراحتاً در قرار داد اجاره به شرط تملیک ذکر نمایند.

ماده ۱۷: بانک‌ها مکلفند در قرارداد اجاره به شرط تملیک قید نمایند که قرار داد مذکور، بر اساس توافق طرفین، در حکم اسناد لازم الاجراء و تابع آئیننامه اجرائی اسناد رسمی می‌باشد.

تبصره ۵: معاملاتی که طبق قوانین و مقررات موضوعه باید در دفاتر اسناد رسمی انجام شود کماکان طبق تشریفات مربوطه انجام خواهد شد.

این دستور العمل مشتمل بر ۱۷ ماده و ۱۰ تبصره در پانصد و بیست و پنجمین جلسه مورخ ۱۳۶۳/۱/۱۹ شورای پول و اعتبار به تصویب رسید.

دستور العمل اجرایی معاملات سلف:

- ماده ۱:** منظور از معامله سلف پیش خرید نقدی محصولات تولیدی به قیمت معین می‌باشد.
- ماده ۲:** بانک‌ها می‌توانند به منظور ایجاد تسهیلات لازم جهت تأمین قسمتی از سرمایه در گردش واحدهای تولیدی، اعم از اینکه مالکیت این واحدها متعلق به شخص حقیقی یا حقوقی باشد، منحصرأ بنا به درخواست اینگونه واحدها مبادرت به پیش خرید محصولات تولیدی آنها بنمایند.
- ماده ۳:** بانک‌ها از فروش محصولات تولیدی پیش خرید شده قبل از سررسید تحویل ممنوع می‌باشند مگر اینکه کالای مورد معامله قبل از سررسید به بانک تحویل شده باشد.

تبصره: فروش این قبیل محصولات پس از سررسید تحویل، حتی قبل از تحویل مجاز می‌باشد.

ماده ۴: بانک‌ها مکلفند قبل از انعقاد قرار داد معاملات سلف با بررسیهای لازم از تحویل محصول یا محصولات مورد معامله در سررسید مربوط اطمینان حاصل نمایند.

ماده ۵: پیش خرید محصولات واحدهای تولیدی توسط بانک‌ها در صورتی مجاز است که این قبیل محصولات:

(الف) توسط واحد در خواست کننده تولید شود.

(ب) سریع الفساد نیابد (مگر اینکه امکان اقدامات احتیاطی لازم جهت جلوگیری از فساد در فاصله تحویل و فروش وجود داشته باشد).

(ج) سهل‌البيع باشد.

تبصره: منظور از عبارت سهل‌البيع موضوع بند ج آن است که هنگام پیش خرید، بانک اطمینان حاصل نماید که محصولات تولیدی مورد معامله در زمان تحویل به سهولت قابل فروش است.

ماده ۶: قیمت پیش خرید محصولات تولیدی توسط بانک‌ها با توجه به عوامل موثر در تعیین قیمت از جمله پیش‌بینی قیمت فروش آنها در سررسید تحویل و همچنین سود بانک تعیین خواهد شد. در هر حال، قیمت پیش خرید نباید از قیمت نقدی اینگونه محصولات در زمان انجام معامله بیشتر باشد.

تبصره: حداکثر و یا حداقل میزان سود بانک‌ها برای تعیین قیمت فروش توسط شورای پول و اعتبار تعیین خواهد شد. قیمت تمام شده مبنای محاسبه سود قرار خواهد گرفت.

ماده ۷: بانک‌ها مکلفند در معاملات پیش خرید محصولات تولیدی موارد زیر را رعایت نمایند و در قرارداد مربوطاً ملحوظ نمایند:

(الف) تعیین مشخصات اصلی این قبیل محصولات به نحوی که مشخص کننده قیمت باشد.

(ب) پرداخت تمام قیمت پیش خرید محصولات مورد معامله به فروشنده در زمان انجام معامله.

(ج) تعیین تاریخ تحویل محصولات پیش خرید شده.

(د) تعیین مقدار، تعداد، وزن و سایر مشخصات متعارف محصولات مورد معامله.

(ه) تعیین محل تحویل محصولات پیش خرید شده.

ماده ۸: بانک‌ها در صورتی مجاز به پیش خرید محصولات تولیدی می‌باشند که زمان تحویل کل محصولات به بانک، از تاریخ انجام معامله حداکثر معادل یک دوره تولید باشد، مشروط بر اینکه به هر حال از یکسال تجاوز ننماید.

ماده ۹: بانک‌ها مکلفند محصولات تولیدی پیش خرید شده را پس از تحویل در اسرع وقت به فروش برسانند.

تبصره: فروش اقساطی این قبیل محصولات مجاز می‌باشد.

ماده ۱۰: بانک‌ها عنداللزوم کالای پیش خرید شده را از زمان تحویل تا زمان فروش بیمه کامل خواهند نمود.

ماده ۱۱: بانک‌ها مکلفند به منظور حسن اجرای تعهدات فروشنده از وی تأمین کافی اخذ نمایند.

ماده ۱۲: بانک‌ها مکلفند در قرارداد معامله سلف قید نمایند که قرارداد مذکور، براساس توافق طرفین، در حکم اسناد لازم الاجرا و تابع آئین نامه اجرائی اسناد رسمی می‌باشد.

تبصره: معاملاتی که طبق قوانین و مقررات موضوعه در مورد وثائق دریاقتی باید در دفاتر اسناد رسمی انجام شوند، کماکان طبق تشریفات مربوطه انجام خواهد شد.

این دستور العمل مشتمل بر ۱۲ ماده و ۵ تبصره در پانصد و بیست و پنجمین جلسه شورای پول و اعتبار مورخ ۱۳۶۳/۱/۱۹ به تصویب رسید.

دستورالعمل اجرایی فروش اقساطی وسایل تولید، ماشین آلات و تأسیسات:

ماده ۱: منظور از فروش اقساطی عبارت است از واگذاری عین به بهای معلوم به غیر به ترتیبی که تمام یا قسمتی از بهای مزبور به اقساط مساوی و یا غیر مساوی در سررسید یا سررسیدهای معین دریافت گردد.

ماده ۲: اموال موضوع این دستورالعمل شامل وسائل تولید، ماشین آلات و تأسیساتی می‌باشد که عمر مفید آنها بیش از یکسال باشد.

ماده ۳: بانک‌ها می‌توانند به منظور ایجاد تسهیلات لازم جهت گسترش امور صنعت و معدن، کشاورزی و خدمات، اموال موضوع ماده دو این دستورالعمل را منحصراً بنابه در خواست کتبی متقاضیان و تعهد آنها مبنی بر خرید، مصرف و یا استفاده مستقیم اینگونه اموال، خریداری و به صورت اقساطی به آنان بفروش برسانند.

ماده ۴: در خواست کتبی و تعهد متقاضی باید حاوی نکات ذیل باشد:

الف) تعیین دقیق نوع و مشخصات اموال موضوع این دستورالعمل.

ب) قبول مسئولیت انتخاب، تحویل، حمل و نصب اموال مذکور توسط متقاضی.

ماده ۵: بانک‌ها مکلفند قبل از مبادرت به انعقاد قرار داد فروش اقساطی موضوع این دستورالعمل عملیات موضوع قرارداد را بررسی و اطمینان حاصل نمایند که اصل منابع و سود متعلقه در طول مدت قرار داد قابل برگشت باشد.

تبصره: در صورتی که اعطای تسهیلات از طریق فروش اقساطی برای طرح‌های تولیدی، کشاورزی، صنعتی، معدنی و خدماتی صورت گیرد، بانک‌ها مکلفند طرح مربوط را از لحاظ فنی، مالی و اقتصادی (در حد نیاز بانک) بررسی و ارزیابی نمایند. اجرای طرح‌های مزبور از محل منابع بانک و سپرده‌های سرمایه گذاری در صورتی مجاز است که نتیجه بررسی و ارزیابی طرح از لحاظ مالی قابل توجیه باشد.

ماده ۶: قیمت فروش اقساطی اموال موضوع این دستورالعمل با توجه به قیمت تمام شده اموال مزبور و سود بانک تعیین خواهد شد. حداکثر و یا حداقل میزان سود به تصویب شورای پول و اعتبار خواهد رسید. قیمت تمام شده پس از وضع پیش دریافت موضوع ماده ۸ مینای محاسبه سود قرار خواهد گرفت.

ماده ۷: اعلام قیمت فروش نقدی اموال موضوع این دستورالعمل توسط بانک به خریدار، الزامی است.

ماده ۸: بانک‌ها مکلفند با توجه به صلاحیت تخصصی و فنی متقاضی، نوع وسایل تولید، ماشین آلات و تأسیسات ورشته فعالیت (با دادن اولویت به امور تولیدی) مبتنی به عنوان "پیش دریافت" از خریدار دریافت نمایند. میزان پیش دریافت به تصویب شورای پول و اعتبار خواهد رسید.

ماده ۹: وصول قیمت فروش اقساطی اموال موضوع معاملات این دستورالعمل توسط بانک‌ها دفعتاً واحده و یا بدفعات به اقساط مساوی و یا غیرمساوی در سررسید یا سررسیدهای معین بلامانع است.

ماده ۱۰: مدت وصول قیمت فروش اقساطی اموال موضوع این دستورالعمل نباید از طول عمر مفید این قبیل اموال به شرح جدول مذکور در ماده ۲ تجاوز نماید.

تبصره: مبدأ محاسبه طول عمر مفید، تاریخ شروع بهره برداری به تشخیص بانک خواهد بود.

ماده ۱۱: در صورتی که خریدار قبل از سررسید و یا سررسیدهای مقرر میادرت به ولریز تمام یا قسمتی از بدهی خود بنماید بانکها مکلفند تخفیف لازم را از محل سود متعلقه متناسب با مدت باقیمانده تا سررسید قسط یا اقساط واریز شده به خریدار اعطاء نمایند.

ماده ۱۲: بانکها ترتیبی اتخاذ خواهند نمود تا عنداللزوم اموال موضوع این دستور العمل و وثائق متعلقه، همه ساله و در طول مدت اجرای قرار دادهای ذیربط حداقل بمیزان مانده مطالبات خود به نفع بانک بیمه شود.

ماده ۱۳: بانکها مکلفند به منظور حصول اطمینان از حسن اجرای قرار داد و وصول مطالبات خود اموال موضوع معاملات این دستور العمل را به وثیقه خود در آورند.

تبصره ۵: در مواردی که اموال موضوع معاملات این دستور العمل مصرف انحصاری و یا محدود داشته باشد و یا در اثر نصب و بهره برداری استفاده مجدد از آن مقرون به صرفه نباشد، بانک علاوه بر وثیقه گرفتن اموال موضوع معاملات، میادرت به اخذ وثیقه اضافی نیز خواهد نمود.

ماده ۱۴: بانکها بر حسن اجرای قرار دادهای متعلقه موضوع معاملات این دستور العمل در طول مدت قرار داد مربوط، نظارت لازم و کافی را به عمل خواهند آورد.

ماده ۱۵: بانکها مکلفند در قرار داد فروش اقساطی موضوع این دستور العمل قید نمایند که قرار داد مذکور، براساس توافق طرفین، در حکم اسناد لازم الاجرا و تابع آئین نامه اجرائی اسناد رسمی می باشد.

تبصره: معاملاتی که طبق قوانین و مقررات موضوعه باید در دفاتر اسناد رسمی انجام شود کماکان طبق تشریفات مربوط انجام خواهد شد.

این دستورالعمل مشتمل بر ۱۵ ماده و ۳ تبصره در پانصد و بیست و پنجمین جلسه شورای پول و اعتبار مورخ ۱۳۶۳/۱/۱۹ به تصویب رسید.

دستور العمل اجرائی مزارعه:

ماده ۱: مزارعه قراردادی است که به موجب آن یکی از طرفین (مزارع) زمین مشخصی را برای مدت معینی به طرف دیگر (عامل) می‌دهد تا در زمین مذکور زراعت کرده و حاصل بین مزارع و عامل تقسیم گردد.

ماده ۲: بانک‌ها می‌توانند به منظور افزایش بهره وری و تولید محصولات کشاورزی، به عنوان مزارع، اراضی مزروعی را که ملک آنها بوده و با ملکی باشد که به هر عنوان مجاز در تصرف و بهره برداری از آن باشند، طبق قرارداد، به مزارعه واگذار نمایند.

تبصره: بانک‌ها می‌توانند علاوه بر زمین عوامل لازم دیگر نظیر آب، بذر، کود، سم، وسایل و ابزار تولید و وسایل حمل و نقل را طبق قرارداد تأمین نمایند.

ماده ۳: بانک‌ها می‌توانند در موارد ضروری با توجه به نسبت سهم طرفین از محصول، مبلغی به صورت نقدی طی دوره تولید به عامل پرداخت نمایند.

ماده ۴: بانک‌ها موظفند قبل از اقدام به انعقاد قرارداد، ضمن پیش بینی‌های لازم از انجام مزارعه توسط عامل و دریافت محصول اطمینان حاصل نمایند.

ماده ۵: بانک‌ها مکلفند در قرارداد مزارعه علاوه بر موارد دیگر، مشخصات زمین، حدود وظایف، مسئولیت‌ها، تعهدات هر یک از طرفین و نسبت سهام مشاع هر یک از طرفین از محصول یا محصولات تولیدی، نوع زرع، مدت مزارعه و تأمین عوامل موضوع تبصره ماده ۲ را ذکر نمایند.

ماده ۶: حداکثر مدت مزارعه یکسال تعیین می‌گردد.

تبصره: در صورتی که دوره زراعی زراعت موضوع قرارداد بیش از یکسال باشد مدت مزارعه در حد یک دوره زراعی خواهد بود.

ماده ۷: بانک‌ها ملزم می‌باشند که در قرارداد مزارعه شرط نمایند که عامل نتواند مورد مزارعه را با عقد مزارعه جدید به دیگری واگذار نماید.

ماده ۸: بانک‌ها می‌توانند عنداللزوم به منظور حسن اجرای تعهدات عامل، طبق قرارداد تأمین کافی اخذ نمایند.

ماده ۹: بانک‌ها موظفند بر حسن اجرای قرارداد مزارعه نظارت لازم و کافی به عمل آورند.

ماده ۱۰: بانک‌ها می‌توانند عنداللزوم، سهم خود از محصول موضوع مزارعه را پس از برداشت محصول تا زمان فروش بیمه نمایند.

ماده ۱۱: تحویل زمین‌های مزروعی از طریق خرید، صلح، اجاره و نظایر آن توسط بانکها ممنوع است مگر با اجازه شورای پول و اعتبار.

این دستورالعمل مشتمل بر ۱۱ ماده و دو تبصره در پانصد و بیست و پنجمین جلسه شورای پول و اعتبار مورخ ۱۳۶۳/۱/۱۹ به تصویب رسید.

دستور العمل اجرائی مسابقات:

ماده ۱: مسابقات معامله‌ای است که بین صاحب درخت و امثال آن با عامل در مقابل حصه مشاع معین از ثمره واقع می‌شود. ثمره اعم است از میوه و برگ و گل و غیر آن.

ماده ۲: بانک‌ها می‌توانند بمنظور افزایش بهره‌وری و تولید محصولات کشاورزی، باغات و درختان مثمری را که مالک عین و یا منفعت آنها بوده و یا به هر عنوان، مجاز در تصرف و بهره‌برداری از آنها باشند به مسابقات بدهند.

تبصره ۵: بانک‌ها می‌توانند عوامل لازم دیگر نظیر آب، کود، سم و وسیله حمل و نقل را طبق قرارداد تأمین نمایند.

ماده ۳: بانک‌ها می‌توانند در موارد ضروری، با توجه به نسبت سهم طرفین از ثمره، مبلغی به صورت نقدی طی دوره تولید به عامل پرداخت نمایند.

ماده ۴: بانک‌ها موظفند قبل از اقدام به انعقاد قرارداد ضمن پیش بینی‌های لازم، از انجام مسابقات توسط عامل و دریافت ثمره اطمینان حاصل نمایند.

ماده ۵: بانک‌ها موظفند در قرارداد مسابقات علاوه بر موارد دیگر مشخصات درختان مثمر، حدود وظایف، مسئولیت‌ها، تعهدات هر یک از طرفین، نسبت سهم مشاع هر یک از طرفین ثمره، مدت قرارداد و عوامل موضوع تبصره ماده ۲ را ذکر نمایند.

ماده ۶: حداکثر مدت مسابقات یکسال تعیین می‌گردد.

تبصره ۵: در صورتی که مدت یکسال کافی برای برداشت ثمره نباشد مدت قرارداد به نحوی تعیین خواهد شد که ثمره حاصل گردد.

ماده ۷: بانک‌ها ملزم می‌باشند که در قرارداد مسابقات شرط نمایند که عامل نتواند مورد مسابقات را با عقد مسابقات جدید به دیگری واگذار نماید.

ماده ۸: بانک‌ها می‌توانند به منظور حسن اجرای تعهدات عامل، طبق قرارداد، تأمین کافی اخذ نمایند.

ماده ۹: بانک‌ها موظفند بر حسن اجرای قرارداد نظارت لازم و کافی به عمل آورند.

ماده ۱۰: بانک‌ها می‌توانند عنداللزوم، سهم خود از ثمره موضوع مسابقات را، پس از برداشت محصول تا زمان فروش بیمه نمایند.

ماده ۱۱: تحصیل باغات و درختان مثمر از طریق خرید، صلح، اجاره و نظایر آن توسط بانک‌ها ممنوع است مگر با اجازه شورای پول و اعتبار.

ماده ۱۲: تبدیل اراضی ملکی بانک‌ها به باغات مشجر مثمر در صورتی مجاز است که نتیجه بررسی فنی و مالی طرح حاکی از سودآور بودن آن باشد.

این دستور العمل مشتمل بر ۱۲ ماده و دو تبصره در پانصد و بیست و پنجمین جلسه شورای پول و اعتبار مورخ ۱۳۶۳/۷/۱۹ به تصویب رسید.

دستورالعمل اجرایی مشارکت حقوقی:

ماده ۱: منظور از مشارکت حقوقی عبارت است از تأمین قسمتی از سرمایه شرکت‌های سهامی جدید و یا خرید قسمتی از سهام شرکت‌های سهامی موجود.

ماده ۲: بانک‌ها می‌توانند به منظور ایجاد تسهیلات لازم برای گسترش فعالیت بخش‌های مختلف، تولیدی، بازرگانی و خدماتی قسمتی از سرمایه مورد نیاز شرکت‌های سهامی را که برای امور مذکور تشکیل شده و یا می‌شوند تأمین نمایند.
تبصره: مشارکت در بخش خدمات برای بانک‌ها در صورتی مجاز است که ضرورت آن در هر مورد توسط بانک مرکزی ایران تأیید شده باشد.

ماده ۳: بانک‌ها موظفند قبل از مشارکت وضعیت شرکت‌های سهامی را که سهام آنها موضوع خرید است و یا طرح ارائه شده برای مشارکت را از لحاظ فنی، مالی و اقتصادی (درحد نیاز بانک) بررسی و ارزیابی نمایند. مشارکت هر بانک از محل منابع بانک و سپرده‌های سرمایه‌گذاری در صورتی مجاز است که نتیجه بررسی و ارزیابی مشارکت حاکی از پیش بینی سودآور بودن طرح باشد.

تبصره: حداقل نرخ سود (بازده) مورد انتظار توسط شورای پول و اعتبار تعیین خواهد شد. منظور از سود (بازده) مورد انتظار عبارت از سود (بازده) پس از کسر مالیات بر درآمد شرکت می‌باشد.

ماده ۴: مشارکت یک یا چند بانک با اشخاص حقیقی یا حقوقی در یک شرکت سهامی بلامانع است.

ماده ۵: میزان مشارکت یک یا چند بانک در هر شرکت سهامی جدید نباید از ۴۹ درصد کل سرمایه شرکت و میزان خرید سهام شرکت‌های سهامی موجود توسط یک یا چند بانک از ۲۰ درصد کل سرمایه شرکت تجاوز نماید.

تبصره ۱: خرید سهام شرکت‌های موجود برای امر تکمیل، توسعه و یا تبدیل مطالبات بانک به سرمایه تا ۴۹ درصد سرمایه جدید مجاز می‌باشد. در هر صورت مجموع مشارکت بانک در یک شرکت موجود نباید از ۴۹ درصد کل سرمایه شرکت تجاوز نماید.

تبصره ۲: مشارکت بانک‌ها در سرمایه شرکت‌های سهامی بیش از میزان تعیین شده در این ماده موقوف به کسب اجازه و موافقت بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران می‌باشد.

تبصره ۳: مشارکت بانک‌ها در سرمایه شرکت‌های تحت پوشش سازمان صنایع ملی ایران به منظور تبدیل مطالبات بانک‌ها به سرمایه این شرکت‌ها تابع ضوابط قانونی مربوط می‌باشد.

ماده ۶: بانک‌ها به مشارکت در شرکت‌های سهامی که نسبت سرمایه آنها (با احتساب سهم مشارکت بانک‌ها) در بدو مشارکت، به کل منابع مالی شرکت کمتر از ۲۰ درصد در مورد شرکت‌های تولیدی و کمتر از ۲۰ درصد در مورد شرکت‌های بازرگانی و خدماتی می‌شود مجاز نمی‌باشد.

تبصره: صددرصد سرمایه گذاری ثابت برای شرکت‌های موضوع مشارکت باید به صورت منابع مالی بلندمدت (اعم از سرمایه و یا سایر منابع) تأمین شود.

ماده ۷: تخصیص منابع توسط بانک‌ها برای مشارکت حقوقی در رشته‌های مختلف با رعایت اولویت‌های تعیین شده توسط دولت خواهد بود.

ماده ۸: بانک‌ها مکلفند بر نحوه مصرف منابع موضوع مشارکت در طرح‌های جدید و توسعه و تکمیل نظارت لازم و کافی به عمل آورند.

ماده ۹: بانک‌ها می‌توانند سهام خود در شرکت‌های سهامی موضوع این دستورالعمل را به فروش برسانند.
این دستورالعمل مشتمل بر ده ماده و شش تبصره در پانصد و بیست و یکمین جلسه شورای پول و اعتبار مورخ ۱۳۶۳/۱/۱۹ به تصویب رسید.

قرارداد کار

این قرارداد به موجب ماده (۱۰) قانون کار جمهوری اسلامی ایران و تبصره (۳) الحاقی به ماده (۷) قانون کار موضوع بند (الف) ماده (۸) قانون رفع برخی از موانع تولید و سرمایه گذاری صنعتی - مصوب ۱۳۸۷/۸/۲۵ مجمع تشخیص مصلحت نظام - بین کارفرما/ نماینده قانونی کارفرما و کارگر منعقد میشود.

(۱) مشخصات طرفین: کارفرما/ نماینده قانونی کارفرما

آقای/ خانم شرکت..... فرزند..... شماره شناسنامه/ شماره ثبت:

به نشانی:

و کارگر آقای خانم..... فرزند..... متولد..... شمار شناسنامه.....

شماره ملی..... میزان تحصیلات..... نوع و میزان مهارت.....

به نشانی:

منعقد می گردد:

(۲) نوع قرارداد: دائم موقت کارمعیین

(۳) نوع کار یا حرفه یا حجم کار یا وظیفه ای که کارگر به آن اشتغال می یابد:

(۴) محل انجام کار:

(۵) تاریخ انعقاد قرارداد:

(۶) مدت قرارداد:

(۷) ساعات کار:

میزان ساعات کار و ساعت شروع و پایان آن با توافق طرفین تعیین می گردد.

ساعات کار نمی تواند بیش از میزان مندرج در قانون کار تعیین شود لیکن کمتر از آن مجاز است.

(۸) حق السعی:

الف: مزد ثابت..... روزانه..... ساعتی..... ریال*

حقوق ماهیانه..... ریال

بدیاداش افزایش تولید یا بهره وری..... ریال که طبق توافق طرفین قابل پرداخت است.

ج: سایر مزایا

(۹) حقوق و مزایا به صورت هفتگی ماهیانه کارگر به حساب شماره..... نزد بانک.....

شعبه..... توسط کارفرما یا نماینده قانونی وی پرداخت می گردد.

(۱۰) بیمه: به موجب ماده ۱۴۸ قانون کار کارفرما مکلف است کارگر را نزد سازمان تأمین اجتماعی و یا سایر

دستگاههای بیمه گذار بیمه نماید.

- ۱۱) عیدی و پاداش سالانه: به موجب ماده واحده قانون مربوط به تعیین عیدی و پاداش سالانه کارگران شاغل کارگاههای مشمول قانون کار - مصوب ۱۳۷۰/۱۲/۴ مجلس شورای اسلامی - به ازای یکسال کار معادل شصت روز مزد ثابت/سپنا (تا سقف نود روز حداقل مزد روزانه قانونی کارگران) به عنوان عیدی، و پاداش سالانه به کارگر پرداخت می شود. برای کار کمتر از یک سال میزان عیدی و پاداش و سقف مربوط به نسبت محاسبه خواهد شد.
- ۱۲) حق سنوات و مزایای پایان کار: به هنگام فسخ یا خاتمه قرارداد کار حق سنوات مطابق قانون و مصوبه ۷۸۸۸/۲۵ مجمع تشخیص مصلحت نظام بر اساس نسبت کارکرد پرداخت می شود.
- ۱۳) شرایط فسخ قرارداد: این قرارداد در موارد ذیل توسط هر یک از طرفین قابل فسخ است. فسخ قرارداد... روز قبل به طرف مقابل کتبا اعلام می شود.
- ۱۴) سایر موضوعات مندرج در قانون کار و مقررات تبعی از جمله مرخصی استحقاقی کمک هزینه مسکن کمک هزینه عائله مندی نسبت به این قرارداد اعمال خواهد شد.
- ۱۵) این قرارداد در ۱۵ ماده و ... تبصره و چهار نسخه تنظیم می شود که هر نسخه حکم واحد دارد و یک نسخه نزد کارفرما یک نسخه نزد کارگر یک نسخه به تشکل کارگری (در صورت وجود) و یک نسخه نیز توسط کارفرما از طریق نامه الکترونیکی یا اینترنت یا سایر طرق به اداره کار و امور اجتماعی محل تحویل می شود.

محل امضاء کارگر

محل امضاء کارفرما

البته برای انعقاد چنین قراردادهایی در اندراجات دولتی، اخذ مجوز از مسئولین و مقامات بالا ضروری است. نکته دیگر اینکه پایان هر سال شورای عالی کار با حضور نمایندگان سه گروه (دولت، کارفرمایان و کارگران) در جلسه پس از بحث و بررسی راجع به تعیین حداقل مزد سال، در اجرای ماده ۴۱ قانون کار با در نظر گرفتن مصالح کارگران در انطباق هر چه بیشتر میزان درآمد آنان با سطح معیشت و همچنین با توجه به مقتضیات بنگاه های تولیدی و کارفرمایان و شرایط اقتصادی جامعه حداقل مزد را مورد تصویب قرار می دهند. که سال ۱۳۹۲ حداقل مزد روزانه با نرخ یکسان برای کلیه کارگران مشمول قانون کار (اعم از قرارداد دائم یا موقت) مبلغ ۱۶۲۳۷۵ ریال (یکصد و شصت و دو هزار و سیصد و هفتاد و پنج ریال) تعیین گردیده است.

فصل ششم

معاملات در آیین نامه مالی و معاملاتی

ماده : ۵۵ کلیه معاملات موسسه اعم از خرید، فروش، اجاره، استجاره، بیمه‌نگاری، اجرت و غیره باید حسب مورد از طریق

مناقصه یا مزایده انجام شود.

تبصره: در موارد زیر نیازی به مناقصه و یا مزایده نمی باشد:

۱. در مورد معاملاتی که طرف معامله وزارتخانه یا موسسه دولتی یا شرکت دولتی باشد.
۲. موسسات و نهادهای عمومی غیردولتی و موسسات تابعه که بیش از ۵۱٪ سهام و یا مالکیت آنها متعلق به موسسات و نهادهای مذکور باشد.
۳. در مورد خرید، اجاره به شرط تملیک یا اجاره و استجاره اموال منقول و غیر منقول که با به تشخیص و مسئولیت رییس موسسه یا مقامات مجاز از طرف ایشان با کسب نظر حداقل سه نفر از کارشناسان رسمی دادگستری یا حداقل سه نفر از کارشناسان خبره و متمهد منتخب رییس موسسه و یا با قیمت برابر یا کمتر از قیمت تعیین شده یا حقوقی که نرخهای آنها از طرف مراجع قانونی ذیصلاح انجام خواهد شد.
۴. در مورد خرید خدمات مشاوره اعم از مهندسی مشاور، موسسات علمی، حقلاخترع و مشاوره فنی بازرگانی مشتمل بر مطالعه، طراحی و یا مدیریت بر طرح و اجرا و نظارت و یا هر نوع خدمات مشاوره‌ای و کارشناسی، خدمات حسابرسی، خدمات هنری با رعایت موازین اسلامی و صنایع مستظرفه.
۵. خرید اموال منقول، غیر منقول، خدمات و حقوقی که به تشخیص و مسئولیت رییس موسسه و مقامات مجاز از طرف ایشان منحصر بفرده (انحصاری) بوده و دارای انواع مشابه نباشد.
۶. در مورد خرید کالاهای مورد مصرف روزانه که در محل از طرف دستگاههای ذیربط دولتی و یا شهرداریها برای آنها نرخ ثابتی تعیین شده باشد.
۷. در مورد کرایه حمل و نقل از طریق زمینی، هوایی، دریایی که از طرف دستگاههای دولتی ذیربط برای آنها نرخ معینی تعیین شده باشد.
۸. در مورد هزینه های مربوط به تعمیر، راهبری، نگهداری و خرید قطعات یدکی جهت تعویض یا تکمیل لوازم و تجهیزات ماشین آلات ثابت و متحرک پزشکی و غیرپزشکی و همچنین ادوات و ابزار و وسایل اندازه گیری دقیق لوازم آزمایشگاهی علمی و فنی و نظائر آن به تشخیص و مسئولیت رییس واحد درخواست کننده، با تأیید رییس موسسه یا مقام مجاز از طرف ایشان و تعیین برهه‌ای مورد معامله حداقل توسط یک نفر کارشناس رشته مربوطه منتخب رییس موسسه.
۹. در مورد معاملات محرمانه به تشخیص هیأت رییس با رعایت صرفه و صلاح موسسه.

۱۰. در مورد مناقضاتی که بنا به ضرورت و موافقت کمیته رییس موسسه به صورت متمرکز توسط وزارت متبوع برگزار می گردد.

۱۱. خدمات فرهنگی و هنری، آموزشی و پژوهشی، ورزشی و نظایر آن با رعایت صرفه و صلاح موسسه و قراردادهای آموزشی و همچنین قراردادهای پژوهشی با اشخاص حقیقی و حقوقی با هماهنگی شورای پژوهشی موسسه به تشخیص و مسئولیت رییس واحد درخواستکننده و تأیید رییس موسسه و با مقام مجاز از طرف ایشان.

۱۲. خرید سهام و تعهدات پرداخت خسارت و جرائم ناشی از اجرای احکام قضائی.

۱۳. در مورد کالاهای انحصاری که توسط کنسرسیوم های داخلی تولید میشود.

ماده: ۵۶ واژگانی که در فصل معاملات به کار برده شده، به شرح زیر تعریف میشوند:

الف - مناقصه: فرآیندی است رقابتی برای تأمین کیفیت مورد نظر (طبق اسناد مناقصه)، که در آن تعهدات موضوع معامله به مناقصه گری که مناسب ترین قیمت را پیشنهاد کرده باشد، واگذار میشود.

ب - مناقصه گزار: موسسه موضوع ماده (۲) این آیین نامه که این مناقصه را برگزار مینماید.

ج - مناقصه گر: شخصی حقیقی یا حقوقی است که اسناد مناقصه را دریافت و در مناقصه شرکت می کند.

د - کمیته فنی بازرگانی: حیاتی است با حداقل سه عضو کثیره فنی بازرگانی صلاحیتدار که از سوی مقام مجاز از سوی رییس موسسه مناقصه گزار انتخاب میشود و ارزیابی فنی بازرگانی پیشنهادها و سایر وظایف مقرر در این آیین نامه را بر عهده میگیرد.

ه - ارزیابی کیفی مناقصه گران: عبارت است از ارزیابی توان انجام تعهدات مناقصه گران که از سوی مناقصه گزار یا به تشخیص وی توسط کمیته فنی بازرگانی انجام می شود.

و - ارزیابی فنی بازرگانی پیشنهادها: فرآیندی است که در آن مشخصات، استانداردها، کارایی، دوام و سایر

ویژگیهای فنی بازرگانی پیشنهادهای مناقصه گران بررسی، ارزیابی و پیشنهادهای قابل قبول برگزیده میشوند.

ز - ارزیابی مالی: فرآیندی است که در آن مناسبترین قیمت از بین پیشنهادهایی که از نظر فنی بازرگانی پذیرفته شده اند، برگزیده میشود.

ح - ارزیابی شکلی: عبارت است از بررسی کامل بودن اسناد و امضای آنها، غیرمشروط و خوانا بودن پیشنهاد قیمت.

ط - انحصار: انحصار در معامله عبارت است از یگانه بودن منقضی شرکت در معامله که به طرق زیر تعیین میشود:

۱- اعلان هیأت وزیران برای کالاها و خدماتی که در انحصار دولت است.

۲- انتشار آگهی عمومی و ایجاب تنها یک متقاضی برای انجام معامله.

ی - برنامه زمانی مناقصه: سندی است که در آن زمان و مهلت برگزاری مراحل مختلف مناقصه، مدت اعتبار پیشنهادها و زمان انعقاد قرارداد مشخص میشود.

ماده ۵۷ نصاب معاملات:

الف) معاملات جزئی: معاملاتی که به قیمت ثابت سال ۱۳۸۹ کمتر از چهل و نه میلیون ریال (۴۹۰۰۰۰۰۰) باشد.

لازم به ذکر است این رقم در سال ۱۳۹۲ ۸۸/۰۰۰/۰۰۰ ریال می باشد.

ب) معاملات متوسط : معاملاتی که مبلغ مورد معامله بیش از سقف مبلغ معاملات جزئی بوده و از ده برابر سقف ارزش معاملات جزئی تجاوز نکند.

ج) معاملات عمده : معاملاتی که مبلغ برآورد اولیه آنها بیش از ده برابر سقف ارزش مبلغ معاملات جزئی باشد
تیمبره ۱- مبنای مبلغ حدنصاب در خرید برای معاملات جزئی و متوسط مبلغ مورد معامله و در مورد معاملات عمده مبلغ برآوردی واحد متقاضی معامله میباشد.

تیمبره ۲- مبنای حدنصاب در فروش، مبلغ ارزیابی و برآورد کارشناس خبره رشته مربوطه منتخب رییس مؤسسه می باشد.

تیمبره ۳- مبلغ با برآورد معاملات مشمول هر یک از حدنصاب های فوق نباید با تفکیک افلامی که به طور متعارف یک مجموعه واحد تلقی می شوند، به نصاب پایینتر برده شود.

تیمبره ۴- تعیین سقف حد نصابهای مزبور در بندهای فوق در ابتدای هر سال و بر اساس شاخص عمومی قیمتتهای اعلامی توسط بانک مرکزی و وزارت امور اقتصادی و دارایی که بر اساس قوانین مربوطه به تصویب هیأت وزیران رسیده و ابلاغ میگردد، تعدیل میگردد.

ماده : ۵۸ طبقه بندی انواع مناقصات:

الف (مناقصات از نظر مراحل بزرسی به انواع زیر طبقه بندی می شوند:

۱. مناقصه یک مرحله ای : مناقصه ای است که در آن نیازی به ارزیابی فنی بازرگانی پیشنهادها نباشد در این

مناقصه

پاکتهای پیشنهاد مناقصه گران در یک جلسه گشوده و در همان جلسه برنده مناقصه تعیین میشود.

۲. مناقصه دو مرحلهای : مناقصه ای است که به تشخیص مناقصه گزار، بررسی فنی بازرگانی پیشنهادها لازم باشد.

در این مناقصه، کمیته فنی بازرگانی تشکیل میشود و نتایج ارزیابی فنی بازرگانی پیشنهادها را به کمیسیون

مناقصه گزارش میکند و بر اساس مفاد ماده ۶۹ این آیین نامه برنده مناقصه تعیین میشود.

ب) مناقصات از نظر روش دعوت مناقصه گران به انواع زیر طبقه بندی می شوند:

۱. مناقصه عمومی : مناقصه ای است که در آن فراخوان مناقصه از طریق آگهی عمومی کتبی و علاوه بر

آن به طریق الکترونیکی نیز به اطلاع مناقصه گران میرسد.

۲. مناقصه محدود : مناقصه ای است که در آن به تشخیص و مسئولیت بالاترین مقام مؤسسه مناقصه گزار،

محدودیت برگزاری مناقصه عمومی با ذکر ادله تأیید شود. فراخوان مناقصه با تشخیص رییس مؤسسه از طریق

ارسال دعوتنامه کتبی یا الکترونیکی برای مناقصه گران صلاحیتدار بر اساس ضوابط مواد ۶۳ و ۷۷ این آیین نامه به

اطلاع مناقصه گران میرسد.

ماده : ۵۹ بمنظور اتخاذ تصمیم در مورد پیشنهادات واصله کمیسیون مناقصه از ۳ نفر بشرح زیر تشکیل میشود:

۱- رئیس موسسه یا نماینده وی

۲- معاون پشتیبانی یا نماینده وی مسئول فنی موسسه مناقصه گزار یا واحدی که مناقصه به درخواست وی برگزار می شود.

۳- مدیر امور مالی موسسه (خزانه دار) یا نماینده وی

تبصره ۱: کمیسیون با حضور هر سه نفر اعضای مزبور رسمیت دارد تمام اعضا مکلف به حضور در جلسه و ابراز نظر هستند. تصمیمات کمیسیون با رای اکثریت اعضا معتبر خواهد بود.

تبصره ۲: اعضای کمیسیون مناقصه در موسسه لازم است اختیارات خود را درخصوص خرید کالاها، تجهیزات و خدماتی که حسب نظر رئیس هیأت امنا با رعایت صرفه و صلاح ضرورت مییابد که به صورت متمرکز از سوی ستاد مرکزی وزارت متبوع انجام پذیرد، به اعضای معرفی شده از سوی رئیس هیأت امنا در ستاد وزارت تفویض نمایند. در اینگونه موارد وجوه برنده مناقصه حسب شرایط قرارداد با نظر وزیر توسط موسسه قابل پرداخت میباشد. دستورالعمل این تبصره توسط وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی ابلاغ میگردد.

ماده: ۶۰ وظایف کمیسیون مناقصه

اهم وظایف کمیسیون مناقصه به شرح زیر است:

الف (تشکیل جلسات کمیسیون مناقصه در موعد مقرر در فراخوان مناقصه

ب (بررسی پیشنهادهای مناقصه گران از نظر کامل بودن مدارک و امضای آنها و نیز خوانا بودن و غیر مشروط بودن پیشنهادهای قیمت) ارزیابی شکلی

ج (ارزیابی پیشنهادها و تعیین پیشنهادهای قابل قبول طبق شرایط و اسناد مناقصه.

د (ارجاع بررسی فنی پیشنهادها به کمیته فنی بازرگانی در مناقصات دو مرحله ای.

ه (تعیین برندگان اول و دوم مناقصه.

و (تنظیم صورتحساب مناقصه.

ز (تصمیمگیری درباره تجدید یا لغو مناقصه.

ر (تصمیمگیری درباره نحوه دریافت هزینه آگهی مناقصه و مزایده و هزینه ثبت قرارداد در دفتر خانه اسناد رسمی.

ماده: ۶۱ فرآیند برگزاری مناقصات به ترتیب شامل مراحل زیر است:

الف (تأمین منابع مالی انجام معامله به هر طریق مشروط به آن است که موسسه به نحو مقتضی نسبت به پیشبینی منابع مالی معامله در مدت قرار داد اطمینان حاصل و عرائب در اسناد مرتبط قید شده باشد.

ب (تعیین نوع مناقصه در معاملات بزرگ) یک مرحله ای یا دو مرحله ای، عمومی یا محدود

ج (تهیه اسناد مناقصه.

د (ارزیابی کیفی مناقصه گران در صورت لزوم.

ه (فراخوان مناقصه.

و (ارزیابی پیشنهادها)

ز) تعیین برنده مناقصه و انعقاد قرارداد

عاده: ۶۲ روش های انجام مناقصه به شرح زیر است:

الف) در معاملات جزئی، کاربرد از یا مأمور خرید باید با توجه به کم و کیف موضوع معامله (کالا، خدمت یا حقوق) (درباره بهای آن تحقیق نماید و با رعایت صرفه و صلاح و اخذ فاکتور مشخص و به تشخیص و مسئولیت خود، معامله را یا تأمین کیفیت به کمترین بهای ممکن انجام دهد.

ب) در معاملات متوسط: کاربرد از یا مأمور خرید باید با توجه به کم و کیف موضوع معامله (کالا، خدمت یا حقوق) (درباره بهای آن تحقیق نماید و با رعایت صرفه و صلاح و اخذ حداقل سه فقره استعلام کتبی، با تأمین کیفیت مورد نظر، چنانچه بهای به دست آمده مورد تأیید مسئول واحد تدارکاتی یا مقام مسئول همتراز وی باشد، معامله را با عقد قرارداد یا اخذ فاکتور انجام دهد و چنانچه اخذ سه فقره استعلام کتبی به هر دلیلی ممکن نباشد یا تأیید و موافقت رئیس موسسه یا مقامات مجاز به تعداد موجود کفایت می‌شود.

تبصره: چنانچه مسئولیت واحد تدارکاتی برعهده کاربرد از واحد باشد امضای نامبرده به منزله امضای مسئول واحد تدارکاتی است در صورتی که موسسه فاقد کاربرد از باشد، می‌توان وظایف مندرج در این فصل را به متصدیان پستیهای مشابه سازمانی و یا به مأمور خرید محول نمود.

ج) در معاملات بزرگ: به یکی از روش های زیر عمل می‌شود:

۱. برگزاری مناقصه عمومی از طریق انتشار فراخوان در روزنامه های کثیرالانتشار و یا بصورت الکترونیکی در سایت موسسه و مناقصات.

۲. برگزاری مناقصه محدود.

تبصره: موسسه مکلف است کلیه شرایط کیفی مورد نظر خود را در شرایط و اسناد مناقصه لحاظ نماید.

عاده: ۶۳ فراخوان مناقصه

الف) مفاد فراخوان مناقصه حداقل باید شامل موارد زیر باشد:

۱. نام و نشانی مناقصه گزار.

۲. نوع، کمیت و کیفیت کالا یا خدمات.

۳. نوع و مبلغ تضمین شرکت در مناقصه.

۴. محل، زمان و مهلت دریافت اسناد، تحویل و گشایش پیشنهادها.

۵. مبلغ برآورد شده معامله و مبنای آن (در صورتی که تعیین آن میسر یا به مصلحت باشد) (در مواردی که فهرست بهای پایه وجود دارد، برآورد مربوط طبق فهرست یاد شده تهیه می‌شود).

ب) فراخوان مناقصه عمومی باید به تشخیص مناقصه گزار از یک تا سه نوبت حداقل در یکی از روزنامه های کثیرالانتشار کشوری یا استان مربوط و یا سایت الکترونیکی مناقصات و یا موسسه منتشر گردد.

ج) مناقسه گزار میتواند علاوه بر موارد مذکور در بند "ب" این ماده از طریق سایر رسانه های گروهی و رسانه های ارتباط جمعی یا شبکه های اطلاع رسانی نیز فراخوان را منتشر نماید.

د) (در صورتی که نیاز به برگزاری مناقسه بینالمللی باشد، یا استفاده از تسهیلات اعتباری خارجی مطرح باشد، باید با کسب مجوزهای مربوط و با رعایت موازین قانون حداکثر استفاده از توان فنی، مهندسی، تولیدی و صنعتی و اجرایی ۱۳۷۵/۱۲/۱۲ آگهی مربوط در یکی از روزنامه های انگلیسی زبان داخل و یک مجله یا روزنامه کشور مصوب بین المللی مرتبط با موضوع مناقسه و یا سایت الکترونیکی مناقصات ویاموسسه منتشر شود.

ح) در آگهی مناقسه باید تصریح گردد که نقشه ها و برگ شرایط و اسناد مناقسه و مشخصات معامله در محل معین و با سایت الکترونیکی مناقصات ویاموسسه موجود است و پیشنهاددهندگان باید یک نسخه از آنرا دریافت و با قید قبولی امضاء کرده و به پیشنهاد خود ضمیمه و تسلیم نمایند.

ماده : ۶۴ اسناد مناقسه:

الف) تمامی اسناد مناقسه باید به طور یکسان به همه داوطلبان تحویل شود.

ب) اسناد مناقسه باید شامل و حاوی موارد زیر باشد:

۱. نام و نشانی مناقسه گزار.

۲. نوع و مبلغ تضمین مناقسه

۳. محل، زمان و مهلت دریافت اسناد، تحویل پیشنهادهای و گشایش آنها.

۴. مبلغ پیشپرداخت و تضمین حسن انجام کار.

۵. مدت اعتبار پیشنهادهای حداکثر بیست روز به استثنای ایام تعطیل خواهد بود.

۶. شرح کار، مشخصات فنی بازرگانی، استانداردها، نوع، کمیت و کیفیت کالا یا خدمات، روش تهیه و مهلت مقرر برای

تسلیم پیشنهادهای و تعداد نسخه های آنها، روز و ساعت و محل قرأت پیشنهادهای و همچنین محار یا عدم محار بودن

حضور پیشنهاددهندگان یا نمایندگان آنها در جریان کمیسیون مناقسه

۷. متن قرارداد شامل موافقتنامه، شرایط عمومی و خصوصی و ضمانت آنها در صورت لزوم.

۸. مدت و محل و نحوه تحویل کالا یا انجام کار و ترتیب عمل و میزان خسارت در مواردی که طرف معامله در تحویل

کالا یا انجام کار کالا یا بعضاً تاخیر نماید.

۹. تصریح اینکه بهای پیشنهادی باید به مبلغ مشخص یا بر اساس درصد کسر یا اضافه نسبت به واحد بهای اعلام شده

تعیین و در پاکت در بسته و ممهور و یا امضاء پیشنهاد دهنده باشد، تسلیم شود.

۱۰. در صورتی که موضوع معامله عمده باشد ممکن است به میزان تضمین حسن انجام معامله از کالای مورد معامله

دریافت شود و در این صورت باید موضوع در آگهی قید گردد.

۱۱. تعیین زمان لازم برای بررسی پیشنهادهای و تشخیص حائز مناسب ترین بهای و ابلاغ به برنده مناقسه ضرورت دارد.

۱۲. میزان پیش پرداخت در صورتی که به تشخیص واحد مناقصه گزار پرداخت آن به برنده مناقصه لازم باشد و ترتیب پرداخت و واريز آن.

۱۳. محل توزیع یا فروش نقشه ها و برگ شرایط و مشخصات در صورت لزوم.

۱۴. محل توزیع نمونه های ضمانتنامه و قرارداد در صورتی که لازم باشد (برای آن که ضمانت نامه عیناً مطابق نمونه

تنظیم و نمونه قرارداد نیز با قید اینکه مورد قبول است. باید امضاء و ضمیمه پیشنهاد گردد.

۱۵. تصریح این نکته که شرکت در مناقصه و دادن پیشنهاد به منزله قبول اختیارات و تکالیف تعیین شده واحد مناقصه گزار می باشد.

۱۶. تصریح این نکته که واحد مناقصه گزار مکلف است هر گونه کسور قانونی (اعم از بیمه، مالیات، عوارض و سایر

موارد) که بابت معامله به طرف قرارداد تعلق میگیرد و موسسه قانوناً مکلف به کسر آن میباید را از بهای کارکرد یا

کالای تحویلی در موقع پرداخت مطالبات او کسر نماید.

۱۷. سایر اسنادی که به تشخیص مناقصه گزار لازم باشد.

۱۸. واحد مناقصه گزار مکلف است سبده شرکت در مناقصه را در صورتی که برنده مناقصه حاضر به انجام معامله نشود

و همچنین سبده نفر دوم را در صورتی که برای انجام معامله به او رجوع شود و از انجام معامله امتناع نماید به نفع

موسسه ضبط کند.

۱۹. واحد مناقصه گزار اختیار دارد مقدار کالا یا کار مورد معامله را تا بیست و پنج درصد افزایش یا کاهش دهد.

مشروط بر اینکه کلیه محاسبات فنی نسبت به این افزایش کاهش، رعایت و تطبیق شود.

۲۰. واحد مناقصه گزار مجاز نیست به پیشنهادات مبهم و مشروط و بدون سبده و یا پیشنهاداتی که بعد از انقضای

مدت مقرر در آگهی می رسد ترتیب اثر دهد.

ماده: ۶۵ واحد مناقصه گزار در صورتی که ذکر شرایط خاصی را علاوه بر آنچه در ماده ۶۴ ذکر شده است، لازم

تشخیص دهد مشروط بر این که با قوانین و مفاد این آییننامه منافی نباشد، می تواند در متن آگهی یا در نقشه ها و برگ

شرایط و مشخصات درج نماید بطوری که عموم داوطلبان قبل از تسلیم پیشنهاد آن اطلاع حاصل کنند ولی منظور

داشتن امتیازات جدید برای برنده مناقصه هنگام انعقاد یا اجرای قرارداد به هر عنوان ممنوع می باشد.

ماده: ۶۶ ترتیب تهیه و تسلیم پیشنهادها

الف) شرکت کنندگان در مناقصه پس از دریافت یا خرید اسناد باید پیشنهادهای خود را به ترتیب زیر تهیه و به مناقصه

گزار تسلیم کنند:

۱. تهیه و تکمیل اسناد و پیشنهادها

۲. تسلیم پیشنهادها در مهلت مقرر در فراخوان مناقصه.

۳. دریافت رسید تحویل پیشنهادها.

ت (مهلت قبول پیشنهادها در مورد مناقصات داخلی و بین المللی از آخرین مهلت تحویل اسناد مناقصه به ترتیب نباید کمتر از ده روز و یکماه باشد.

ماده : ۶۷ شرایط تسلیم و تحویل پیشنهادها:

الف (هیچ یک از شرکت کنندگان در مناقصه، به جز در مواردی که در اسناد مناقصه پیش بینی شده باشد، نمی توانند بیش از یک پیشنهاد تسلیم کنند.

ب (شرکت کنندگان در مناقصه، اسناد مناقصه و پیشنهادهای خود را باید در پاکتهای جداگانه و در بسته شده شامل تضمین) پاکت الف (، پیشنهاد فنی بازرگانی) پاکت ب (و پیشنهاد قیمت) پاکت ج (بگذارند و همه پاکتها را در لفاف مناسب و در بسته و مهر شده قرار دهند.

ج (مناقصه گزار موظف است در مهلت مقرر همه پیشنهادهای ارائه شده شرکت کنندگان را پس از دریافت، ثبت و تا جلسه بازرگانی، از پاکتها صیانت نماید.

د (در گونه تسلیم، تحویل، اصلاح، جایگزینی و یا پس گرفتن پیشنهادها باید به صورت قابل گواهی و در مهلت و مکان مقرر در اسناد مناقصه انجام شود.

ه (در صورتی که به تشخیص دستگاه مناقصه گزار نوع معامله ایجاب نماید که نقشه یا برگ شرایط و مشخصات و نمونه های ضمانت نامه و قرارداد و یا مدارک دیگری تهیه شود، قبل از نشر آگهی باید آنها توسط موسسه تهیه شود.

ماده : ۶۸ گشایش پیشنهادها

الف (پیشنهادهای مناقصه گران در زمان و مکان مقرر گشوده می شود.

ب (مراحل گشایش پیشنهادها به شرح زیر است:

۱. تهیه فهرست اسامی دریافت کنندگان اسناد، (پیشنهاد دهندگان)، حاضران و شرکت کنندگان در جلسه

۲. بازکردن پاکت تضمین پاکت الف و کنترل آن

۳. بازکردن پاکت فنی بازرگانی

۴. بازکردن پیشنهاد قیمت و کنترل از نظر کامل بودن مدارک و اسامی آنها و کنار گذاشتن پیشنهادهای غیرقابل قبول در مناقصات یک مرحله ای

۵. تحویل پاکتهای فنی بازرگانی به کمیته فنی بازرگانی در مناقصات دو مرحله ای.

۶. تهیه و تنظیم و امضای صورتجلسه گشایش پیشنهادها توسط اعضاء کمیسیون مناقصه.

۷. تحویل پاکتهای قیمت و پاکت تضمین پیشنهادهای رد شده به مناقصه گزار برای استرداد به ذینفع.

ج (در صورت برگزاری مناقصه دو مرحله ای زمان و مکان تشکیل جلسه گشایش پیشنهادهای قیمت، در جلسه گشایش

پاکت ها اعلام خواهد شد، این مدت فقط برای یکبار تا سقف مدت اعتبار پیشنهادها قابل تمدید است. در این صورت

پاکت های قیمت در یک لفاف لاک و مهر شده توسط دستگاه مناقصه گزار صیانت می شود. در مناقصات یک مرحله ای،

پیشنهادهای قیمت بی درنگ گشوده و بر اساس ماده ۷۲ این آیین نامه، برنده مناقصه تعیین می شود.

د) دستگاه مناقصه گزار میتواند در صورت تمایل از مناقصه گران یا نمایندگان آنها جهت حضور در جلسه گشایش پیشنهادهای مالی دعوت نماید.

ماده: ۶۹ ارزیابی فنی بازرگانی پیشنهادها

الف) در مناقصات دو مرحله ای، مناقصه گزار موظف است بر اساس معیارها و روشهای اعلام شده در اسناد مناقصه، ارزیابی کیفی مناقصه گران و ارزیابی فنی بازرگانی پیشنهادها را انجام و اعلام نماید.

ب) در صورتی که بررسی فنی بازرگانی پیشنهادها لازم باشد، نتیجه بررسی طی مهلتی که کمیسیون مناقصه معین می کند به جلسه بعدی کمیسیون احاله میشود و بر اساس گزارش کمیته فنی بازرگانی، باکتهای قیمت پیشنهاد دهندگان که امتیاز فنی بازرگانی لازم را احراز کردهاند، گنوده میشود.

ج) هرگونه ارزیابی فنی بازرگانی، تنها بیش از گنودن پیشنهادهای قیمت مجاز است.

د) باکت قیمت مناقصه گران که در ارزیابی های فنی بازرگانی پذیرفته نشده اند باید تاگنوده بازگردانده شود. ماده: ۷۰ در صورتی که در مدت مقرر پیشنهادی نرسیده باشد و یا کمیسیون مناقصه نیز برندهای تعیین نکرده باشد، واحد مناقصه گزار میتواند مناقصه را تجدید یا موضوع را برای اخذ تصمیم لازم به کمیسیون ترک تشریفات مناقصه احاله کند.

ماده: ۷۱ کمیسیون مناقصه نتیجه مناقصه را همراه با نظر نماینده کمیته فنی حسب مورد که در کمیسیون حضور داشته است به رییس واحد مناقصه گزار اعلام و در صورت موافقت رییس واحد نتیجه به برنده مناقصه ابلاغ خواهد شد. در صورت عدم موافقت مقام مذکور به تشخیص مناقصه گزار مناقصه تجدید یا موضوع برای اتخاذ تصمیم به کمیسیون ترک تشریفات مناقصه ارجاع خواهد شد.

ماده: ۷۲ ارزیابی مالی و تعیین برنده مناقصه:

الف) هنگام ارزیابی مالی، مناقصه گری که مناسبترین قیمت را حائز شده باشد، به عنوان برنده اول اعلام خواهد شد و برنده دوم در صورتی اعلام می شود که تفاوت قیمت پیشنهادی وی با برنده اول، کمتر از مبلغ تضمین باشد.

ب) پس از گنودن باکتهای قیمت، چنانچه بررسی قیمتها و تجزیه و کنترل مالی آن لازم باشد، کمیسیون مناقصه میتواند بررسی آن را به کمیته فنی بازرگانی ارجاع نماید و کمیته فنی بازرگانی حداکثر ظرف دو هفته نتیجه ارزیابی را به کمیسیون مناقصه اعلام میکند.

ج) پس از گنودن پیشنهادهای قیمت، در مواردی که رییس موسسه یا مقام مجاز از طرف او برنده مناقصه را اعلام کرده باشد.

د) در کلیه خریدهها به تشخیص رییس موسسه، مناقصه گران و فروشندگان کالاهای با کیفیت داخلی نسبت به مناقصه گران و فروشندگان خارجی ترجیح دارند.

ه) مناقصه گزار در مواردی که میسر باشد باید قبل از روز افتتاح پیشنهاد، شاخص قیمتهای مربوط به مورد مناقصه را با وسایل مقتضی و مطمئن بطور محرمانه تهیه نموده در پاکت لاک و مهر شده در اختیار کمیسیون مناقصه قرار دهد تا

روز افتتاح پیشنهادات پس از قرائت پیشنهادات واصله اعضاء کمیسیون مناقصه در آن شاخصها در جهت تصمیم گیری بینه استفاده نمایند (در صورتی که حائز حداقل بها بیش از یک نفر باشد و نسبت به انجام معامله با یکی از آنها در مهلتی که کمیسیون تعیین خواهد کرد بین آنها توافق نشود، حق تقدم با برنده مناقصه ای خواهد بود که در محل انجام کار سکونت دارد. در صورتی که حائزین حداقل بها واجد شرایط یکسان باشند کمیسیون برنده مناقصه را از طریق اخذ نظر هیأت ریسه موسسه تعیین خواهد نمود.

ماده: ۷۳ انعقاد قرارداد:

الف (قرارداد با برنده مناقصه، باید پیش از پایان مدت اعتبار پیشنهادها منعقد شود. این مدت حداکثر برای یک بار و برابر مدت پیشینی شده در اسناد مناقصه قابل تمدید است. در صورت عقد قرارداد با پیشنهاد دهنده اول تضمین پیشنهاد دهنده دوم مسترد میگردد.

ب (چنانچه برنده اول از انعقاد قرارداد امتناع نماید و یا ضمانت انجام تعهدات را ارائه ننماید، تضمین مناقصه وی ضبط و قرارداد با برنده دوم منعقد میگردد. در صورت امتناع نفر دوم، تضمین وی نیز ضبط و مناقصه تجدید یا موضوع جهت طرح در کمیسیون ترک تشریفات مناقصه به رییس موسسه و مقام مجاز از طرف ایشان پیشنهاد خواهد شد. در معاملاتی که تحویل مورد معامله در مدت ۱۵ روز میسر نباشد باید قرارداد منعقد شود. در قرارداد باید نکات زیر قید گردد:

۱. نام متعاملین.

۲. مدت انجام تعهد و محل شرایط تحویل مورد معامله.

۳. ترتیب عمل و میزان خسارت در مواردی که برنده معامله در انجام تعهدات جزئی یا کلی تاخیر نماید.

۴. الزام تحویل کالا بر طبق نمونه ممهور در صورتی که تهیه نمونه لازم باشد در این صورت باید نمونه کالا با مهر طرفین معامله ممهور و نزد مناقصه گزار نگاهداری شود.

۵. اقرار برنده معامله به این که از مشخصات کالا یا کار مورد معامله و مقتضیات محل تحویل کالا یا انجام کار اطلاع کامل دارد.

۶. اختیار مناقصه گزار نسبت به افزایش یا کاهش مورد معامله در مدت قرارداد تا میزان ۲۵٪ مقدار مندرج در قرارداد، مشروط بر اینکه کلیه محاسبات فنی نسبت به این افزایش یا کاهش متناسب رعایت و تطبیق شود.

۷. بهای مورد معامله و ترتیب پرداخت آن، در مواردی که انجام کار بر اساس واحد بها باشد برآورد و در قرارداد ذکر می شود ولی کارهای انجام یافته بر اساس واحد بها احتساب و پرداخت خواهد شد.

۸. مبلغ پیش پرداخت و ترتیب واریز آن طبق دستورالعملهای ابلاغی از سوی وزارت متبوع می باشد.

۹. اقرار به عدم شمول ممنوعیت موضوع قانون راجع به منع مداخله وزرا و نمایندگان مجلسین و کارمندان دولت در معاملات دولتی و کشوری مصوب دیماه سال ۱۳۳۷

۱۰. سایر شرایطی که مورد توافق طرفین معامله قرار گیرد مشروط بر اینکه متضمن امتیازاتی علاوه بر آنچه در

شرایط مناقصه ذکر شده برای فروشنده نباشد

ماده : ۷۴ تجدید و لغو مناقصه

الف: مناقصه در شرایط زیر تجدید میگردد:

۱- کم بودن تعداد مناقصه گران از حد نصاب تعیین شده در اسناد مناقصه.

۲- امتناع برندگان اول و دوم مناقصه از انعقاد قرارداد.

۳- پایان مدت اعتبار پیشنهادها.

۴- بالا بودن قیمتها به نحوی که توجیه اقتصادی طرح مرتفع شده باشد.

۵- رای مراجع قانونی.

ب: مناقصه در شرایط زیر لغو میشود:

۱- نیاز به کالا یا خدمات موضوع مناقصه مرتفع شده باشد.

۲- تغییرات زیادی در اسناد مناقصه لازم باشد که موجب تغییر در ماهیت مناقصه گردد.

۳- پیشآمدهای غیر متعارف نظیر، جنگ، زلزله، سیل و مانند آنها.

۴- رای مراجع قانونی.

۵- تشخیص کمیسیون مناقصه مبنی بر تبانی بین مناقصه گران.

ج: مناقصه گزار باید تجدید و یا لغو مناقصه را به سمع و نظر کلیه مناقصه گران برساند.

ماده : ۷۵ نحوه رسیدگی به شکایات

الف: چنانچه هر یک از مناقصه گران نسبت به اجرا نشدن موادی از این آیین نامه اعتراض داشته باشد میتواند به

بالاترین مقام دستگاه مناقصه گزار شکایت کند.

ب: موسسه مناقصه گزار مکلف است در مهلت پانزده روز کاری از تاریخ دریافت شکایت، رسیدگیهای لازم را به عمل

آورده و در صورت وارد دانستن اعتراض، مطابق مقررات مربوط اقدام نماید و در صورتی که شکایت را وارد تشخیص

دهد، ظرف مهلت تعیین شده جوابیه لازم را به شاکی اعلام نماید.

ماده : ۷۶ اعضای کمیته یا کمیسیون فنی، بازرگانی و مالی در مواقع ضروری به انتخاب رئیس موسسه انتخاب میگرددند.

ماده : ۷۷ در مواردی که انجام مناقصه براساس گزارش توجیهی موسسه مناقصه گزار به تشخیص یک هیأت سه نفره

مركب از مقامات مذکور در ماده ۷۸ این آییننامه میسر نباشد، می توان معامله را به طریق دیگری انجام داد و در این

صورت هیأت ترک تشریفات مناقصه با رعایت صرفه و صلاح موسسه ترتیب انجام این گونه معاملات را با رعایت سایر

مقررات مربوط در هر مورد برای یک نوع کالا یا خدمت تعیین و اعلام خواهد نمود.

ماده : ۷۸ اعضای کمیسیون ترک تشریفات مناقصه شامل:

۱. معاون پشتیبانی موسسه

۲. مدیر امور مالی موسسه

۲. نماینده فنی رییس موسسه

تبصره ۱- جلسات با حضور سه نفر اعضای مربوطه رسمیت دارد و کلیه اعضا مکلف به حضور در جلسات هیأت و ابراز نظر خود نسبت به گزارش توجیهی واحد اجرایی مربوط در مورد تقاضای ترک مناقصه و همچنین نحوه انجام معامله مورد نظر هستند لکن تصمیمات هیأت با رای اکثریت اعضا معین خواهد بود.

تبصره ۲- در اجرای ماده (۷۷) این آییننامه در صورتی که مبلغ معامله بیش از ده برابر و کمتر از پنجاه برابر حدنصاب معاملات جزئی باشد، انجام معامله پس از تصویب و تأیید هیأتی از سه نفری موضوع این ماده حسب مورد مجاز خواهد بود.

تبصره ۳- در اجرای ماده (۷۷) این آیین نامه در صورتی که مبلغ معامله بیش از پنجاه برابر و کمتر از صد برابر حدنصاب معاملات جزئی باشد، انجام معامله پس از تصویب هیأتی از سه نفری موضوع این ماده حسب مورد با تأیید رییس موسسه مجاز خواهد بود.

تبصره ۴- در اجرای ماده (۷۷) این آیین نامه در صورتی که مبلغ معامله بیش از صد برابر و کمتر از دویست برابر حدنصاب معاملات جزئی باشد، انجام معامله پس از تصویب هیأتی از سه نفری موضوع این ماده حسب مورد با تأیید هیأت رییس موسسه مجاز خواهد بود.

تبصره ۵- در اجرای ماده (۷۷) این آییننامه در صورتی که مبلغ معامله بیش از دویست برابر نصاب معاملات جزئی باشد، انجام معامله پس از تصویب هیأتی از سه نفری موضوع این ماده حسب مورد با تأیید هیأت رییس موسسه منوط به تأیید سه نفر از اعضا، منتخب هیأت امنا و تأیید و ابلاغ رییس هیأت امنا، مجاز خواهد بود.

ماده : ۷۹ مناقصه محدود به تشخیص رییس موسسه و با رعایت مواد (۵۸) و (۶۳) در موارد زیر برگزار میشود:
الف: وجود فهرستهای مناقصه گران صلاحیتدار

ب: وجود فهرست کوتاه مناقصه گران صلاحیت دار در مناقصه محدود نیازی به انتشار آگهی نمیشود.

تبصره ۱- حداقل تعداد مناقصه گران در مناقصه محدود سه مناقصه گر در صورت نرسیدن به حد نصاب یکبار فرایند ارزیابی تجدید میشود و بار دوم یا حداقل دو مناقصه گر و در غیر این صورت طبق جزء ۶ تبصره ماده ۵۵ این آییننامه خواهد بود. در هر صورت نحوه دعوت مناقصه گران با نظر رییس موسسه خواهد بود.

تبصره ۲- در مورد طرحهای تملک دارایی، ساختمانی و یا ساختمانی و تاسیساتی توام (فهرست واجدین صلاحیت معاونت برنامه ریزی و نظارت راهبردی رییس جمهور یا استانداری ملاک خواهد بود و در مناطقی که دسترسی به پیمانکاران مزبور وجود نداشته باشد با تشخیص رییس موسسه از پیمانکاران محلی با رعایت مقررات مربوطه استفاده خواهد شد.

ماده : ۸۰ تحویل مورد معامله به شرح زیر باید انجام شود:

الف: در مورد معاملات جزئی بوسیله و مسئولیت انباردار و یا تحویل گیرنده کالا بر حسب مورد و در مورد خدمات غیر قراردادی از طریق گواهی انجام کار.

ب: در مورد معاملات متوسط بوسیله و مسئولیت انبار دار و با تحویل گیرنده کالا و نماینده قسمت تقاضا کننده. ج: در مورد معاملات عمده به استثنای امور ساختمانی و سایر امور فنی، بوسیله و مسئولیت انباردار یا تحویل گیرنده کار و نماینده قسمت تقاضاکننده و نماینده رئیس موسسه صورت میگیرد. در مورد تحویل گرفتن دارو و مواد شیمیایی برای بیمارستانها حضور مسئول مربوطه که از طرف رئیس واحد تعیین خواهد شد نیز ضروری میباشد. در مورد امور ساختمانی، راهسازی و بطور کلی امور فنی یک یا دو نفر متخصص فنی حسب مورد به انتخاب رئیس موسسه یا مقام مجاز از ایشان شرکت خواهد کرد.

نصره ۱- تحویل مورد معامله در موارد مندرج در بند "ب" و "ج" این ماده با تنظیم صورت مجلس باید انجام شود و پس از اینکه مسلم شد کالا یا خدمات دارای تمام مشخصات لازم می باشد، مراتب و مقدار آن در صورت مجلس ذکر و از طرف مسئولان با ذکر نام و نامخانوادگی و سمت و تاریخ باید امضاء گرفته شود. در بن الف "گواهی تطبیق مشخصات و مقدار کالا یا خدمات به عهده انبار دار یا تحویل گیرنده می باشد.

ماده: ۸۱ برای کالاهای تحویل شده در تمام موارد باید قبض انبار، رسید انبار یا رسید و تحویل مستقیم که دارای شماره مسلسل باشد صادر گردد و به امضاء انباردار برسد و در دفتر انبار و کارت مربوطه ثبت و شماره ثبت دفتر انبار در روی مبض و کارت ذکر گردد و یک نسخه از رسید انبار نیز به امور مالی موسسه ارسال گردد مفاد این ماده می تواند بصورت الکترونیکی و مکانیزه نیز انجام شود.

نصره ۱- در مواردی که کالا در خارج از انبار تحویل میگردد و به انبار وارد نمیشود یا امکان ورود و نگهداری کالا در انبار نمی باشد، با در نظر گرفتن مفاد مواد ۸۱ و ۸۰ اقدام خواهد شد و تحویل گیرنده کالا بجای انباردار تکالیف مربوطه را انجام خواهد داد و رسید یا صورتجلسه مربوط حسب مورد مبنای صدور رسید انبار، حواله انبار می باشد.

ماده: ۸۲ در صورتیکه در شرایط معامله برای تحویل مورد معامله علاوه بر آنچه در مواد ۸۱ و ۸۰ تعیین شده تکالیف دیگری توسط رئیس موسسه پیش بینی شده باشد لازم الاجرا میباشد.

ماده: ۸۳ در مواردی که بین مسئولان تحویل مورد معامله مذکور در بندهای "ب" و "ج" ماده ۸۰ از لحاظ مشخصات و سایر مسائل مربوط به کار یا کالائی که باید تحویل گرفته شود اختلاف نظر باشد هر یک از مسئولان مذکور نظر خود را در صورت مجلس قید خواهد کرد و ترتیب انجام مورد معامله در مراکز از طرف موسسه با واحد اجرایی متقاضی گزار طبق جلب نظر افراد بصیر و مطلع تعیین خواهد شد.

ماده: ۸۴ در خصوص مزایده موارد زیر لازم الاجرا است:

الف: در مورد معاملات جزئی مامور فروش مکلف است با تشخیص و مسئولیت خود به داوطلبان مراجعه و پس از تحقیق از بهای آن یا رعایت صرفه و صلاح موسسه معامله را انجام دهد و سند مربوط را با تعهد اینکه معامله با بیشترین بهای ممکن انجام شده است و با ذکر نام و نام خانوادگی و سمت و تاریخ امضاء کند.

ب: در مورد معاملات متوسط مزایده به تشخیص و مسئولیت رئیس اداره اموال موسسه و به شرح زیر انجام خواهد شد:

۱- اطلاعات کلی در مورد نوع و مشخصات و مقدار مورد معامله و ساعت و روز و محل مزایده و سایر شرایطی که لازم باشد یا یکی از شرایط فوق، درج آگهی در روزنامه و یا در صورت ضرورت به وسایل و طرق انتشاراتی دیگر از قبیل رادیو و تلویزیون و سایت الکترونیکی و الصاق آگهی در معابر عمومی یا موسسه به اطلاع متقاضیان برساند.

مورد معامله باید قبلاً توسط کارشناس منتخب رییس موسسه ارزیابی و بهای آن تعیین شود و در مزایده به خریداری که بالاترین بهاء را پیشنهاد کند واگذار شود و اگر حداقل قیمت ارزیابی شده داوطلب پیدا نشود مجدداً باید ارزیابی گردد.

ماده : ۸۵ در مورد معاملات عمده انتشار آگهی مزایده به شرح زیر به عمل میآید: در آگهی مزایده شرایطی که طبق این آیین نامه برای آگهی مناقصه پیش بینی شده در صورتیکه با عمل مزایده منطبق باشد باید رعایت شود.

مقرراتی که در آیین نامه در مورد ترتیب تشکیل کمیسیون مناقصه و اتخاذ تصمیم در کمیسیون مذکور و اجرای تصمیم کمیسیون و انعقاد قرارداد و تحویل مورد معامله معین شده، در صورتیکه با عمل مزایده منطبق باشد باید اجرا شود.

تبصره ۱ - در مورد معاملات عمده، باید عمده بودن یا نوع آن قبلاً توسط کارشناس منتخب رییس موسسه ارزیابی و اعلام شود.

فصل هفتم - سایر موارد

ماده : ۹۴ اختلاف ناشی از معاملات موضوع این آیین نامه که بین طرفین معامله ایجاد می شود در کمیسیون مرکب از حداقل سه نفر که از طرف رییس موسسه تعیین خواهد شد مطرح میگردد و تصمیم حداکثر افراد کمیسیون لازم الاجرا است.

منابع

- ۱- آیین نامه مالی و معاملاتی دانشگاههای علوم پزشکی
- ۲- ابادری، م.، تنظیم و نگارش انواع قرارداد، چاپ ششم، انتشارات خط سوم، تهران ۱۳۹۱
- ۳- فرهنگ فارسی معین
- ۴- قانون مدنی
- ۵- قانون موجر و مستاجر
- ۶- لغت نامه دهخدا
- ۷- منابع انسانی وزارت بهداشت و درمان

<http://law.tehran.ir/Default.aspx?tabid=98>

<http://www.daneshju.ir/forum/f901/t95261.html>

<http://www.irbar.com/low-terminology/51-51>

<http://judge.blogsky.com/1388/10/25/post-1317>